

Brüssel, **XXX**
[...](2021) **XXX** draft

KOMISJONI TEATIS

Suunised lairibavõrkude jaoks antava riigiabi kohta

KOMISJONI TEATIS

Suunised lairibavõrkude jaoks antava riigiabi kohta

SISUKORD

1	SISSEJUHATUS.....	3
2	KOHALDAMISALA, LAIRIBAVÕRKUDE LIIGID, MÕISTED	5
2.1	Kohaldamisala	5
2.2	Mõisted.....	6
2.3	Lairibavõrkude liigid.....	7
2.3.1	Ülikiired püsiside juurdepääsuvõrgud.....	7
2.3.2	Mobiilside juurdepääsuvõrgud	8
2.3.3	Tagasiühenduse võrgud.....	9
3	KOKKUSOBIVUSE HINDAMINE VASTAVALT ALUSLEPINGU ARTIKLI 106 LÕIKELE 2	9
4	KOKKUSOBIVUSE HINDAMINE VASTAVALT ALUSLEPINGU ARTIKLI 107 LÕIKE 3 PUNKTILE C.....	11
5	ELEKTROONILISE LAIRIBASIDE VÕRKUDE KASUTUSELEVÕTMISEKS ANTAV ABI.....	12
5.1	Esimene tingimus: majandustegevuse arengu soodustamine.....	12
5.1.1	Võrgud kui majandustegevuse soodustajad	12
5.1.2	Ergutav mõju	12
5.1.3	Vastavus liidu õiguse muudele sätetele.....	13
5.2	Teine tingimus: abimeede ei tohi mõjutada ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega	13
5.2.1	Abi positiivne mõju.....	13
5.2.2	Vajadus riigi sekkumiseks.....	14
5.2.3	Abimeetme kui poliitikavahendi asjakohasus	23
5.2.4	Abimeetme proportsionaalsus	28
5.2.5	Negatiivne mõju konkurentsile ja kaubandusele.....	37
5.2.6	Abi positiivse mõju ning konkurentsile ja kaubandusele avalduva negatiivse mõju võrdlemine	38
6	KASUTUSELEVÕTMIST EDENDAVATE MEETMETE KOKKUSOBIVUSE HINDAMINE.....	39
6.1	Sotsiaaltšehid.....	40
6.2	Ühendamisvõrgid	41

6.2.1	Esimene tingimus	41
6.2.2	Teine tingimus	42
7	LÄBIPAISTVUS, ARUANDLUS, JÄRELEVALVE.....	44
7.1	Läbipaistvus.....	44
7.2	Aruandlus	44
7.3	Järelevalve	45
8	JÄRELHINDAMISE KAVA	45
9	LÕPPSÄTTED.....	46

1 SISSEJUHATUS

- (1) Ühenduvus on digipöörde kõige olulisem alustala. See on strateegilise tähtsusega liidu kõigi majandussektorite kasvu ja innovatsiooni ning sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse seisukohast.
- (2) Liit on seadnud kaugeleulatuvad ühenduvuse eesmärgid teatistes gigabitiühiskonna kohta,¹ teatistes „Euroopa digituleviku kujundamine“,² Euroopa digikompassi teatistes³ ja oma ettepanekus võtta vastu otsus, millega luuakse 2030. aasta poliitikaprogramm „Tee digikümnnendisse“⁴ (edaspidi „digikümnnendi poliitikaprogramm“).
- (3) Teatistes gigabitiühiskonna kohta seadis komisjon 2025. aastaks järgmised ühenduvuse eesmärgid: i) kõigil liidu majapidamistel nii maa- kui ka linnapiirkondades peaks olema internetiühendus allalaadimiskiirusega vähemalt 100 Mbit/s, mida saab suurendada kiiruseni 1 Gbit/s; ii) sotsiaalmajanduslikele keskustele (nagu intensiivselt digilahendusi kasutavad ettevõtted, koolid, haiglad ja haldusasutused) peaks olema tagatud gigabitiühendus (üles- ja allalaadimiskiirus 1 Gbit/s); iii) kõigis linnapiirkondades ja peamistel transporditeedel peaks olema alaline 5G-levi.
- (4) Teatistes Euroopa digituleviku kujundamise kohta on selgitatud, et mõiste „100 Mbit/s, mida saab suurendada gigabiti kiiruseni“ vastab komisjoni eeldusele, et aja möödudes vajavad majapidamised üha enam kiirust 1 Gbit/s.
- (5) Digikompassi teatise kohaselt peaksid 2030. aastaks kõik liidu kodumajapidamised olema kaetud gigabitivõrguga⁵ ja kõik asustatud piirkonnad 5G-võrguga. Digikümnnendi poliitikaprogrammi ettepanekus on rõhutatud, et „[ü]hiskond vajab üha suuremat üles- ja allalaadimiskiirust. 2030. aastaks peaksid gigabitivõrgud olema mõistlikel tingimustel kättesaadavad kõigile, kes sellist kiirust vajavad või soovivad“.
- (6) Et saavutada liidu 2025. ja 2030. aasta eesmärgid, on vaja piisavaid investeeringuid. Sellised investeeringud tulevad peamiselt kommertsinvestoritelt ja neid võidakse vajaduse korral täiendada riigi vahenditega kooskõlas riigiabi eeskirjadega. Teatistes Euroopa digituleviku kujundamise kohta on märgitud, et digitaristu ja -võrkude puhul on investeeringute kogupuudujääk liidus hinnanguliselt 65 miljardit eurot aastas.

---

¹ Komisjoni 14. septembri 2016. aasta teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks – Euroopa gigabitiühiskonna poole“ (COM(2016) 587 final).

² Komisjoni 19. veebruari 2020. aasta teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa digituleviku kujundamine“ (COM(2020) 67 final).

³ Komisjoni 9. märtsi 2021. aasta teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Digikompass 2030: Euroopa tee digikümnnendil“ (COM(2021) 118 final).

⁴ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega luuakse 2030. aasta poliitikaprogramm „Tee digikümnnendisse“ (COM(2021) 574 final, 2021/0293(COD)).

⁵ Praeguses arenguetapis suudavad allalaadimiskiirust 1 Gbit/s pakkuda valguskaabelühendus koju, valguskaabelühendus hooneni ja DOCSIS 3.1 (tõhusad kaablivõrgud).

- (7) COVID-19 pandeemia näitas, kui olulised on tõhusad elektroonilise side võrgud inimestele, ettevõtetele ja avaliku sektori asutustele. 27. mail 2020 esitas komisjon ettepaneku ulatusliku taastekava „NextGenerationEU“⁶ kohta, et leevendada pandeemia majanduslikku ja sotsiaalset mõju. Üks taaste- ja vastupidavusrahastu⁷ põhiprioriteete on toetada digipööret, võttes ühenduvusmeetmeid, mille eesmärk on eelkõige ületada digilõhe linna- ja maapiirkondade vahel ning kõrvaldada turutõrked, mis on seotud toimivate võrkude kasutuselevõtuga. Taaste- ja vastupidavusrahastu määramise kohaselt peab iga liikmesriik kasutama vähemalt 20 % eraldatud vahenditest digipööret edendavateks meetmeteks.
- (8) Samuti võivad elektroonilise side võrgud aidata saavutada kestlikkuseesmärgi. Ilma ühiskonna põhjaliku digipöördeta pole võimalik saavutada ELi 2050. aasta kliimanetraalsuse eesmärgi, mis on sätestatud Euroopa rohelise kokkuleppe teatises⁸. Üks liidu digipöörde kesksetest osadest on selliste turvaliste ja tõhusate elektroonilise side võrkude arendamine, mis aitavad oluliselt kaasa liidu peamiste keskkonnanägemuste saavutamisele. Samal ajal tuleb muuta elektroonilise side võrgud kestlikumaks ning energia- ja ressursitõhusamaks.
- (9) Elektroonilise side valdkonnas on toimunud põhjalik liberaliseerimine ja selle suhtes kohaldatakse nüüd valdkondlikku reguleerimist. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2018/1972⁹ kehtestati Euroopa elektroonilise side seadustik (edaspidi „seadustik“). Seadustikuga luuakse elektroonilist sidet reguleeriv raamistik, sealhulgas riikide reguleerivate asutuste võimalus kehtestada märkimisväärse turujõuga ettevõtjate suhtes juurdepääsuga seonduvaid parandusmeetmeid¹⁰. Kindlaksmääratud asukohas pakutava kohaliku juurdepääsu hulgiteenuse turu suhtes kohaldatakse peaaegu kõigis liikmesriikides eelnevat reguleerimist. Selline reguleerimine on oluline, et soodustada konkurentsiturge ja investeerimist ning suurendada tarbijate valikuvõimalusi. Lairibavõrkude kasutuselevõtu jätkumine nõuab ka edaspidi riikide reguleerivate asutuste sekkumist, kuna üks nende rolle on tagada elektroonilise side valdkonnas tõhus konkurents.
- (10) Konkurentsipoliitikal ja eelkõige riigiabi eeskirjadel on oluline roll digistrateegia eesmärkide täitmisel ning kooskõlastatud strateegia väljatöötamisel ühenduvusse investeerimiseks. Riigiabi kontrolli eesmärk lairibavaldkonnas on tagada, et riigiabi meetmete tulemusel saavutataks lairibaühenduse laialdasem kättesaadavus ja

---

⁶ Komisjoni 27. mai 2020. aasta teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa võimalus: parandame vead ja teeme ettevalmistusi järgmise põlvkonna jaoks“ (COM(2020) 456 final).

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17), ning nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23).

⁸ Komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640 final).

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36).

¹⁰ Vt direktiivi (EL) 2018/1972 artikkel 73.

kasutamine võrreldes olukorraga, kus riigiabi ei anta, toetades samal ajal kvaliteetsemaid ja taskukohasemaid teenuseid ning konkurentsi soodustavaid investeeringuid. Igasuguse riigipoolse sekkumise puhul tuleks nii palju kui võimalik piirata erainvesteeringute väljatõrjumise, äriinvesteeringute stiimulite kõrvaldamise ja lõpptulemusena konkurentsi moonutamise riski, mis on vastuolus ühiste huvidega.

- (11) 2020. aastal algatas komisjon 2013. aasta lairibasuuiniste¹¹ hindamise, et teha kindlaks, kas suunised täidavad endiselt oma eesmärgi. Tulemused¹² näitasid, et põhimõtteliselt toimivad eeskirjad hästi. Hindamine näitas siiski ka seda, et vaja on mõningaid sihipäraseid kohandusi. Eelkõige tuleks lairibasuuiniseid kohendada selleks, et võtta arvesse hiljutisi seadusandlikke muudatusi, praeguseid prioriteete ning turu ja tehnoloogia arengut¹³.

2 KOHALDAMISALA, LAIRIBAVÕRKUDE LIIGID, MÕISTED

2.1 Kohaldamisala

- (12) Selleks et riigiabi ei moonutaks ega ähvardaks moonutada konkurentsi siseturul ega mõjutaks märkimisväärselt liikmesriikidevahelist kaubandust, on Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „alusleping“) artikli 107 lõikes 1 sätestatud põhimõte, et riigiabi on keelatud¹⁴. Teatavatel juhtudel võib sellist abi pidada siiski aluslepingu artikli 107 lõigete 2 ja 3 alusel siseturuga kokkusobivaks.
- (13) Liikmesriigid peavad vastavalt aluslepingu artikli 108 lõikele 3 teatama riigiabist, välja arvatud meetmetest, mis vastavad komisjoni määruses (EL) 651/2014¹⁵ sätestatud tingimustele.
- (14) Käesolevates suunistes esitatakse juhised selle kohta, kuidas komisjon hindab aluslepingu artikli 106 lõike 2, artikli 107 lõike 3 punkti c ja artikli 107 lõike 2 punkti a alusel elektroonilise püsi- ja mobiilside lairibavõrkude kasutuselevõtuks ja/või kasutamiseks antava riigiabi kokkusobivust siseturuga.
- (15) Riiklik sekkumine, mis ei vasta ühele aluslepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud tingimustest, ei kujuta endast riigiabi¹⁶. Seega ei kohaldata selle suhtes kokkusobivuse hindamise põhimõtteid, mis on sätestatud käesolevates suunistes.
- (16) Liidu rahalised vahendid, mida haldavad keskselt liidu institutsioonid, asutused, ühisettevõtted või muud organid ja mis ei ole otseselt ega kaudselt liikmesriikide kontrolli all,¹⁷ ei kujuta endast riigiabi.

¹¹ Komisjoni 26. jaanuari 2013. aasta teatis „ELi suunised riigiabieeskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõtuga“ (ELT C 25, 26.1.2013) (edaspidi „2013. aasta lairibasuuinised“).

¹² Vt 7. juuli 2021. aasta komisjoni talituste töödokument hindamise tulemuste kohta, (SWD(2021) 195 (final)).

¹³ Vt komisjoni talituste töödokument „Lairibataristu kasutuselevõttu käsitlevate riigiabieeskirjade hindamise kommenteeritud kokkuvõte“ (SWD(2021) 194 final).

¹⁴ Vt ka lairibasuuiniste punkt 2.1.

¹⁵ Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1).

¹⁶ Il lisas on esitatud põhjalik, kuid mitte ammendav ülevaade olukordadest, kus riigiabi eeskirjade kohaldamise või riigiabi olemasolu võib välistada.

- (17) Abi elektroonilise lairibaside võrkude kasutuselevõtuks ja/või kasutamiseks ei tohi anda raskustes olevatele ettevõtjatele, nagu need on määratletud komisjoni suunistes raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta¹⁸.
- (18) Kui komisjon hindab abi ettevõtjale, kellele ta oma eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, on esitanud seni täitmata korralduse abi tagasimaksmiseks, võtab ta arvesse tagasimaksmata abisummat¹⁹.

2.2 Mõisted

- (19) Käesolevates suunistes kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „elektroonilise lairibaside võrk“ – võrk, millega on võimalik tagada ülikiire internetiühendus mitmesuguste tehnoloogiate abil ning mis hõlmab aktiivseid ja passiivseid komponente;
- b) „püsivõrk“ – elektroonilise side võrk, millega pakutakse lõppkasutajatele ülikiireid andmeedastusteenuseid kindlaksmääratud kohas, kasutades mitmesuguseid tehnoloogiaid, sealhulgas kaabelühendust, digitaalseid abonendiliine, kiudoptikat ja traadita ühendust;
- c) „mobiilsidevõrk“ – traadita elektroonilise side võrk, millega tagatakse lõppkasutajatele ühenduvus võrguga kaetud piirkonna kõigis kohtades, kasutades eri põlvkondade mobiilsidetehnoloogiaid (2G, 3G, 4G, 5G, 6G jne);
- d) „juurdepääsuvõrk“ – elektroonilise lairibaside võrgu segment, mis ühendab tagasiühenduse võrku lõppkasutaja hoonega;
- e) „tagasiühenduse võrk“ – elektroonilise lairibaside võrgu osa, mis moodustab tuumikvõrgu ja juurdepääsuvõrgu vahelüli ning ei ühenda lõppkasutajaid;
- f) „tuumikvõrk“ – põhivõrk, mis ühendab tagasiühenduse võrke; see on võrgu osa, kuhu on koondatud kõikide lõppkasutajate liiklus, ning see ühendab eri alasid või piirkondi;
- g) „aktiivne võrk“ – lairibavõrk, millel on aktiivsed komponendid (nagu transponderid, ruuterid ja kommutaatorid, raadiotugijaamad, juht- ja haldusserverid) ning passiivsed komponendid (nagu kaablikanalisisatsioon, postid, mastid, pimekiud, jaotuskapid ja juurdepääsuluugid);

---

¹⁷ Nagu rahalised vahendid, mis on antud Euroopa ühendamise rahastust – Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1153, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014 (ELT L 249, 14.7.2021, lk 38).

¹⁸ Komisjoni teatis „Suunised raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta“ (ELT C 249, 31.7.2014, lk 1).

¹⁹ Vt kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 13. september 1995, TWD vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-244/93 ja T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, punkt 56. Vt ka komisjoni teatis ebaseadusliku ja siseturuga kokkusobimatu riigiabi tagasinõudmise kohta (ELT C 247, 23.7.2019, lk 1).

- h) „passiivne võrk“ – lairibavõrk, millel pole aktiivseid komponente ja mis koosneb tavaliselt võrgu füüsilisest osast (torustik, mastid, kaablikanaliseatsioon, kontrollkaevud, juurdepääsuluugid, jaotuskapid, tornid ja postid jne) ning lairibakaablitest (pimekiud, vaskkaablid jne);
- i) „kiirus“ – ühenduse tõhusus bittide arvuna sekundis, nagu on määratletud I lisa põhjenduses 5;
- j) „ülikiire juurdepääsuvõrk“ – juurdepääsuvõrk, millega tagatakse allalaadimiskiirus (nagu määratletud põhjenduse 19 punktis i) vähemalt 100 Mbit/s;
- k) „lõppkasutaja“ – füüsiline või juriidiline isik (kodanikud, ettevõtted, haldusasutused), kes kasutab elektroonilise side teenuseid või taotleb nende kasutamist;
- l) „asjakohane ajavahemik“ – ajavahemik, mida kasutatakse kavandatud erasektori investeeringute kontrollimiseks ja mis vastab riiklikult rahastatud võrgu kavandatud kasutuselevõtmise ajakavale alates kavandatavat riigi sekkumist käsitleva avaliku konsultatsiooni avaldamisest kuni võrgu käitamise alguseni (hulgi- ja/või jaemüügiteenuste osutamiseni). Asjakohane ajavahemik ei saa olla lühem kui kaks aastat;
- m) „üleehitamine“ – riiklikult rahastatud võrgu kasutuselevõtmine lisaks ühele või mitmele eraallikatest rahastatud võrgule;
- n) „erainvestorite väljatõrjumine“ – avaliku sektori kulutused vähendavad erasektori kulutusi või isegi kõrvaldavad need, näiteks kui erasektori investeeringud püsivõrku ja/või mobiilsidevõrku katkevad, lõppevad, ei toimu kavandatud viisil või ei ole soodustatud, kuna valitsus toetab muud investeeringut;
- o) „hüppeline muutus“ – riiklikult rahastatud võrkudega saavutatud märkimisväärne edasimineku, millega kaasnevad olulised uued taristuinvesteeringud elektroonilise side võrkudesse ja märkimisväärsed uued võimalused turul, võttes arvesse lairibateenuse kättesaadavust, läbilaskevõimet, kiirust või võrgu muid asjakohaseid omadusi ja konkurentsi.

2.3 Lairibavõrkude liigid

- (20) Riigiabi hindamise eesmärgil tehakse käesolevates suunistes vahet ülikiirete püsiste juurdepääsuvõrkude, mobiilside juurdepääsuvõrkude ja tagasiühenduse võrkude vahel, mis on määratletud punktides 2.3.1–2.3.3.

2.3.1 Ülikiired püsiste juurdepääsuvõrgud

- (21) Riigiabi hindamise eesmärgil käsitatakse käesolevates suunistes ülikiirete püsiste juurdepääsuvõrkudena võrke, mis pakuvad kindlaksmääratud kohas allalaadimiskiirust vähemalt 100 Mbit/s, nagu määratletud põhjenduse 19 punktis j.

- (22) Tehnoloogia arengu praeguses etapis on olemas eri liiki ülikiireid püsiside juurdepääsuvõrke, sealhulgas i) kiudoptilised võrgud (FTTx)²⁰ ja ii) täiustatud ajakohastatud kaablivõrgud, mille puhul rakendatakse vähemalt DOCSIS 3.0 standardit. Samuti võib ülikiire lairibaühenduse teenuste pakkumine olla võimalik traadita võrkudega (nagu teatavad traadita juurdepääsuvõrgud²¹ ja tulevikus satelliitvõrgud²²).

2.3.2 *Mobiilside juurdepääsuvõrgud*

- (23) Turu ja tehnoloogia arengu praeguses etapis kasutatakse samal ajal mitme põlvkonna mobiilsidetehnoloogiaid²³.
- (24) Iga uus mobiilsidepõlvkond võetakse üldjuhul kasutusele järk-järgult²⁴. Praeguses etapis võetakse mõnel pool Euroopas jätkuvalt kasutusele 4G-võrke ning mitteeraldiseisvad 5G-võrgud põhinevad olemasolevatel 4G LTE-tuumikvõrkudel. Järgmises etapis muutub 5G-võrk eraldiseisvaks ja ei sõltu LTEst. Erinevalt varasemate põlvkondade mobiilsidetehnoloogiast peaks eraldiseisvate 5G-võrkudega olema võimalik tagada tõhusamad mobiilse andmeside teenused, sealhulgas väiksem latentsusaeg ja suuremad edastusmahud, ning need peaksid võimaldama rohkem kasutusstsenaariume ja rakendusi.
- (25) Et tagatud oleks raadiospektri kõige tulemuslikum ja tõhusam kasutamine, võivad liikmesriigid kehtestada raadiospektri individuaalsete kasutusõiguste suhtes

---

²⁰ FTTx hõlmab mitmesuguseid võrguliike, nagu valguskaabelühendus hooneni (FFTB), valguskaabelühendus koju (FTTH), valguskaabelühendus valduseni (FTTP) või valguskaabelühendus jaotuskapini (FTTC). FTTC-võrkudega on aga võimalik ülikiireid teenuseid pakkuda üksnes juhul, kui kasutatakse vektordust (tehnoloogia, mis parandab VDSL-i toimimist).

²¹ Eelkõige traadita juurdepääsuvõrgud, mis põhinevad 5G-tehnoloogial, ja võimalik, et ka muud traadita tehnoloogiad, mis hõlmavad raadiokohtvõrkudel põhinevaid lahendusi, eelkõige järgmise põlvkonna WiFi (WiFi6).

²² Satelliit tehnoloogia lahendusi kasutatakse praegu peamiselt äärepoolsetes või isoleeritud piirkondades olukordades, kus nendega on võimalik tagada piisavad püsivõrgu liini elektroonilise side teenused. Kuigi praegu liidus olemasolevate satelliitidega ei ole endiselt võimalik pakkuda ülikiire lairibaühenduse teenuseid, muutuvad tulevikus eeldatavalt kättesaadavaks täiustatud satelliidid (nt väga suure jõudlusega satelliidid), millega on võimalik lairibateenuste kvaliteeti märkimisväärselt parandada ja pakkuda ülikiiret ühendust. Samuti eeldatakse, et tulevikus on satelliitidel olulisem osa teenuste osutamisel avaliku sektori asutustele. Peale selle valmistatakse ette mitut madala orbiidiga satelliitide kogumit, mis peaksid vähendama latentsusaega ja teenuste maksumust lõppkasutajate jaoks.

²³ Nende kasutus sõltub sagedusalade leviomadustest. Näiteks 5G-teenuste puhul kindlaks määratud kolme teedrajava sagedusala puhul arvestatakse, et 700 MHz sobib suurte alade ja siseruumide katmiseks, 3,6 GHz (3,4–3,8 GHz) on suure läbilaskevõime ja ulatusega ning 26 GHz (24,25–27,5 GHz) võetakse tõenäoliselt kasutusele suure nõudlusega linna- ja linnalähipiirkondade kuumkohtades, näiteks transpordikeskustes, meelelahutuspaiakades, tööstusaladel ja jaemüügikohtades või maapiirkondades põhimaanteed ja raudteede ääres, ning seda ei kasutata suurte alade katmiseks. Ka uute mobiilsidepõlvkondade puhul võidakse kasutada algselt varasemate põlvkondade puhul kasutatud sagedusalasid.

²⁴ Mobiilsidetehnoloogiade olelusring alates kasutuselevõtust on olnud umbes 20 aastat. Mitu hilisemat 2G versiooni (täiustatud 2G ehk 2,xG) olid paremad kui 2G ise. 3G järkjärgulised uuendused (nn 3,xG versioonid) olid tõhusamad kui 3G. Ka 4G puhul on 4,5G mobiilsidesüsteem mitme omaduse poolest parem kui 4G. 4,5G on LTE arendamise tulemus, mille eelkäija on LTE Advanced. Eraldiseisvad 5G-võrgud võivad pakkuda oluliselt paremat kiirust ja latentsusaega, toetades samal ajal suurema hulga seadmete ühendamist võrreldes varasemate põlvkondadega.

tingimused, näiteks leviala ja teenusekvaliteediga seotud kohustused. Nende kohustuste hulka võib kuuluda geograafilise piirkonna ja/või elanikkonna hõlmatus levialaga, mille suhtes kehtivad teatavad teenusekvaliteedi miinimumnõuded²⁵.

2.3.3 Tagasiühenduse võrgud

- (26) Tagasiühenduse võrgud on vajalikud nii püsi- kui ka mobiilside juurdepääsuvõrkude toetamiseks. Tagasiühenduse võrgud võivad põhineda vask-, kiudoptika-, mikrolaine- ja satelliitlahendustel²⁶.

3 KOKKUSOBIVUSE HINDAMINE VASTAVALT ALUSLEPINGU ARTIKLI 106 LÕIKELE 2

- (27) Mõne juhtumi puhul võib liikmesriik käsitada elektroonilise lairibaside teenuse pakkumist üldist majandushuvi pakkuva teenusena aluslepingu artikli 106 lõike 2 tähenduses²⁷ ning pakkuda sel alusel riigipoolset rahastust selliste teenuste osutamiseks mõeldud võrgu kasutuselevõtmiseks.
- (28) Sellistel juhtudel hinnatakse liikmesriikide meetmeid vastavalt eeskirjadele, mida kohaldatakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (edaspidi „üldist majandushuvi pakkuvate teenuste pakett“)²⁸. Käesolevates suunistes üksnes selgitatakse üldist majandushuvi pakkuva teenuse määratlust üldist majandushuvi pakkuvate teenuste paketi kehtestatud eeskirjade kohaldamisel elektroonilise lairibaside suhtes, võttes arvesse valdkonna eripärasid.
- (29) Liikmesriigid võivad määratleda lairibavõrgu kasutuselevõtmise ja/või käitamise üldist majandushuvi pakkuva teenusena, kui täidetud on järgmised tingimused:

²⁵ Näiteks eeldavad mõne sagedusala puhul praegu kehtivad levialaga seotud kohustused olenevalt sagedusala liigist, et leviala hõlmab teatud protsenti elanikkonnast ja/või territooriumist ning et täidetud on kvaliteedi miinimumnõuded kiiruse ja latentsusaja seisukohast. Levialaga seotud kohustused tuleb tavaliselt täita kuni viie aasta jooksul alates asjaomase sagedusala eraldamisest ja erandjuhtudel kuni seitsme aasta jooksul.

²⁶ Varajaste mobiilsidepõlvkondade puhul tagati tagasiühendus raadiotugijaamast mobiilkeskjaamani peamiselt kakspunkt-mikrolaineühendustega. LTE kasutuselevõtt ja 5G turuletulek on muutnud tagasiühenduse nõuded rangemaks ja suurendanud kiudoptiliste võrkude kasutamist ka tugijaamade ühendamiseks.

²⁷ Kohtupraktika kohaselt peab üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise ülesanne olema ettevõtjatele antud avaliku sektori asutuse aktiga. Näiteks võib üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise ülesande anda ettevõtjale avaliku teenuse kontsessiooni andmisega; vt kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 13. juuni 2000, EPAC - Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA vs. komisjon, liidetud kohtuasjad T-204/97 ja T-270/97, ECLI:EU:T:2000:148, punkt 126, ja kohtuotsus, Esimese Astme Kohus, 15. juuni 2005, Fred Olsen, SA vs. komisjon, T-17/02, ECLI:EU:T:2005:218, punktid 186, 188–189.

²⁸ Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste pakett hõlmab komisjoni teatist Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes (ELT C 8, 11.1.2012, lk 4), komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsust Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (ELT L 7, 11.1.2012, lk 3), komisjoni teatist, mis käsitleb Euroopa Liidu raamistikku riigiabi jaoks, mida antakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena (2011) (ELT C 8, 11.1.2012, lk 15), ja komisjoni 25. aprilli 2012. aasta määrust (EL) nr 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.4.2012, lk 8). Käesolevate suuniste koostamise ajal on komisjon alustanud menetlust üldist majandushuvi pakkuvate tervishoiu- ja sotsiaalteenustega seotud riigiabi eeskirjade ning komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 hindamiseks.

- a) projekt peab olema suunatud turutõrke kõrvaldamisele, see tähendab puudutama üksnes ühenduseta piirkondi, mille puhul on võimalik tõendada, et erainvestoritel pole võimalik tagada asjakohasel ajavahemikul piisavat lairibaühenduse kättesaadavust kõigile kasutajatele, mistõttu märkimisväärne osa elanikkonnast jääb ühenduseta²⁹. Komisjon on seisukohal, et nendes piirkondades, kus erainvestorid on juba investeerinud lairibavõrku (või on võrku laiendamas) ja juba pakuvad konkureerivaid lairibateenuseid piisava levialaga, ei saa samaaegse konkureeriva ja riiklikult rahastatud lairibavõrgu loomist määratleda üldist majandushuvi pakkuva teenusena aluslepingu artikli 106 lõike 2 tähenduses³⁰. Kui aga on võimalik tõendada, et erainvestorid ei suuda pakuda asjakohasel ajavahemikul kõigile lõppkasutajatele piisavat leviala,³¹ mistõttu märkimisväärne osa elanikkonnast jääks ühenduseta, võib ühenduseta elanikkonnaosale ühenduvuse tagamiseks anda operaatorile ülesande osutada üldist majandushuvi pakkuvat teenust vastavalt eeskirjadele riigiabi kohta, mida antakse avalike teenuste eest makstava hüvitisena;
- b) võrk peab võimaldama universaalühendust sihtpiirkonna kõigi elu- ja äriruumide jaoks. Üksnes äri kasutajate ühenduse toetamine ei ole piisav³²;
- c) võrk peab olema tehnoloogianeutraalne³³ ja sellega tuleb pakuda üksnes hulgiühenduste³⁴ (mitte jaemüügiteenuseid)³⁵ ning

²⁹ Kohaldades universaalteenuse osutamise kohustust käsitlevaid sätteid, mis on esitatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivis (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (uuesti sõnastatud) (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36), võib liikmesriik kehtestada universaalteenuse osutamise kohustuse ja võimaliku hüvitise selle eest, kui ta on direktiivi kohaselt ellu viidud geograafilise ülevaate tulemusi (kui need on kättesaadavad) ja vajaduse korral mis tahes täiendavaid tõendeid arvesse võttes kindlaks teinud, et kindlaksmääratud asukohas piisava kiirusega lairibateenuste või internetiühenduse ja kõneside teenuste (nagu määratletud nimetatud direktiivis) kättesaadavust ei ole tavalistel kaubandustingimustel või muude võimalike riiklike poliitikavahendite kaudu tema territooriumil või selle eri osades võimalik tagada.

³⁰ Vt komisjoni teatis Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes, punkt 49. Vt ka kohtuotsus, Üldkohus, 16. september 2013, *Colt Télécommunications France vs. Euroopa Komisjon*, T-79/10, ECLI:EU:T:2013:463, punkt 154, ning komisjoni 7. novembri 2016. aasta otsus C(2016)7005 (final) juhtumis SA.37183 (2015/NN) – Prantsusmaa – *Plan France Très Haut Débit*, põhjendus 263 (ELT C 68, 3.3.2017, lk 1).

³¹ Võrgud, mida võetakse arvesse, et hinnata vajadust üldist majandushuvi pakkuva teenuse järele, peaksid alati olema sama liiki (olenevalt üldist majandushuvi pakkuvate teenustena määratletud teenuste tasemest).

³² Kooskõlas komisjoni teatise (Euroopa riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest makstava hüvitise suhtes) punktiga 50. Vt ka komisjoni 8. märtsi 2006. aasta otsus K(2006)436 (lõplik), juhtum N284/05 – Iirimaa – piirkondlik lairibaprogramm: linnapiirkonna võrgud, II ja III etapp (ELT C 207, 30.8.2006, lk 3), ning komisjoni 10. juuli 2007. aasta otsus K(2007) 3235 (lõplik), juhtum N890/06 – Prantsusmaa – *Aide du Sicoval pour un réseau de très haut débit* (ELT C 218, 18.9.2007, lk 1).

³³ Võrk ei tohiks sõltuda ühest konkreetsest tehnoloogiast ja peaks seega andma juurdepääsu taotlejatele võimaluse kasutada teenuste osutamiseks lõppkasutajatele mis tahes kättesaadavat tehnoloogiat kooskõlas riikliku sekkumise kavandatavate parameetritega.

³⁴ Vt komisjoni 7. novembri 2016. aasta otsus C(2016)7005 (final) juhtumis SA.37183 (2015/NN) – Prantsusmaa – *Plan France Très Haut Débit* (ELT C 68, 3.3.2017, lk 1), mille kohaselt operaatoril polnud lubatud pakuda jaemüügiteenuseid (otsuse punkt 163).

- d) üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutaja peab pakkuma kõiki avatud hulгимүүгитасанди juurdepääsu vorme mittediskrimineerivalt, edendades konkurentsivõimeliste ja taskukohaste teenuste pakkumist lõppkasutajatele.
- (30) Kui üldist majandushuvi pakkuvat teenust osutab vertikaalselt integreeritud lairibaoperaator, tuleb kehtestada piisavad kaitsemeetmed, et vältida huvide konflikti, põhjendamatut diskrimineerimist ning mis tahes muid kaudseid ja varjatud eeliseid³⁶.

4 KOKKUSOBIVUSE HINDAMINE VASTAVALT ALUSLEPINGU ARTIKLI 107 LÕIKE 3 PUNKTILE C

- (31) Komisjon tunnistab elektroonilise lairibaside võrkude kasutuselevõtmiseks ja/või kasutamiseks antava riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt siseturuga kokkusobivaks üksnes juhul, kui abi soodustab teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengut (esimene tingimus) ning kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega (teine tingimus).
- (32) Kokkusobivuse hindamisel uurib komisjon järgmisi aspekte.
- a) Seoses esimese tingimusega uurib komisjon, kas abi on mõeldud teatud majandustegevuse arengu soodustamiseks, keskendudes eelkõige järgmisele:
- (i) abimeetmega soodustatav majandustegevus;
  - (ii) abi ergutav mõju, mis tähendab, et abi muudab asjaomaste ettevõtjate käitumist nii, et nad hakkavad tegelema lisategevusalaga, mida nad ilma abita ei teeks või teeks piiratult või muul viisil või muus kohas;
  - (iii) liidu õiguse mistahes sätte rikkumine seoses asjaomase meetmega.
- b) Seoses teise tingimusega võrdleb komisjon kavandatava abi positiivset mõju ja selle võimalikku negatiivset mõju siseturule, võttes arvesse abist tulenevat konkurentsi moonutamist ja kahjulikku mõju kaubandusele ning keskendudes eelkõige järgmisele:
- (i) abi positiivne mõju;
  - (ii) kas abi on vajalik ja suunatud olukorrale, mida saab abiga oluliselt parandada sellisel määral, mida turg ise ei suuda, näiteks kui abi võimaldab kõrvaldada turutõrget või lahendada võrdsete võimaluste või ühtekuuluvuse puudumisega seotud probleemi;
  - (iii) kas abi on sobiv poliitiline vahend selle eesmärgi saavutamiseks;

---

³⁵ Piirang on põhjendatud, sest pärast seda, kui universaalühendust pakkuv lairibavõrk on juba kasutusele võetud, on turutingimustel tegutsevad ja operaatorid tavaliselt võimelised tagama kõikidele lõppkasutajatele konkurentsivõimelise hinnaga sideteenused.

³⁶ Selliste kaitsemeetmete hulka peaksid kuuluma eelkõige raamatupidamise lahususe kohustus, samuti vertikaalselt integreeritud operaatorist struktuuriliselt ja juriidiliselt lahutatud üksuse loomine. Loodud üksus vastutaks talle ülesandeks tehtud üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise ja sellega seotud tingimuste täitmise eest ainuisikuliselt.

- (iv) kas abi on proportsionaalne ja piirdub minimaalselt vajalikuga selle eesmärgi saavutamiseks ning soodustab asjaomases piirkonnas lisainvesteeringuid või -tegevust;
  - (v) kas abi on läbipaistev: et hinnata mõju siseturule ja see minimeerida, peab liikmesriikidel, sidusrühmadel, üldsusel ja komisjonil olema lihtne juurdepääs antavat abi käsitlevale teabele;
  - (vi) abi negatiivne mõju konkurentsile ja liikmesriikidevahelisele kaubandusele.
- (33) Viimase sammuna võrdleb komisjon abimeetme kindlakstehtud negatiivset mõju siseturule kavandatava abi positiivse mõjuga toetatavale majandustegevusele. Abi kuulutatakse siseturuga kokkusobimatuks, kui ükskõik milline punktis (32) esitatud tingimustest on täitmata.
- (34) Elektroonilise lairibaside võrkude kasutuselevõtmiseks ja kasutamiseks antavat abi käsitleva komisjoni hindamise etappe on üksikasjalikumalt kirjeldatud 5., 6., 7. ja 8. jaos.

5 ELEKTROONILISE LAIRIBASIDE VÕRKUDE KASUTUSELEVÕTMISEKS ANTAV ABI

- (35) Komisjon leiab, et püsivõrgu lairibateenuste turg on eraldi mobiilsidevõrgu lairibateenuste turust³⁷. Abi hindamise eeskirjad võivad seega olenevalt vaatlusalusest turust erineda.

5.1 Esimene tingimus: majandustegevuse arengu soodustamine

5.1.1 Võrgud kui majandustegevuse soodustajad

- (36) Liikmesriigid peavad kindlaks määrama abi tulemusel soodustatava majandustegevuse (näiteks püsivõrkude kasutuselevõtt tõhusate püsisideteenuste osutamiseks või mobiilsidevõrkude kasutuselevõtt kõrgjõudlusega mobiilsete kõne- ja andmesideteenuste osutamiseks) ning selgitama, kuidas kõnealuse majandustegevuse arengut toetatakse.
- (37) Püsivõrkude ja mobiilsidevõrkude kasutuselevõtmiseks antav abi võib soodustada mitmesuguse majandustegevuse arengut, parandades ühenduvust ning kodanike, ettevõtete ja haldusasutuste juurdepääsu elektroonilise side võrkudele. Selline abi võib soodustada majandustegevuse arengut piirkondades, kus selline tegevus puudub või on tagatud üksnes määral, mis ei võimaldaks tarbijate vajadusi piisavalt rahuldada.

5.1.2 Ergutav mõju

- (38) Abi saab pidada majandustegevuse arengut soodustavaks üksnes juhul, kui sellel on ergutav mõju.

---

³⁷ Kui püsivõrgu kasutuselevõtmise kulud on väga suured, võidakse püsivõrgu asemel kasutada suure jõudlusega mobiilsidevõrku. Neil kahel tehnoloogial on aga märkimisväärsed kvalitatiivsed erinevusi. Erinevalt püsivõrkudest võimaldavad mobiilsidevõrgud lõppkasutajatel suhtlemise ajal liikuda (nt autoga). Teisalt pakuvad püsivõrgud suuremat stabiilsust ja turvalisust, eelkõige andmeedastuse puhul. Praegu kasutavad lõppkasutajad mõlemat tehnoloogiat üksteist täiendavana, mitte asendavana.

- (39) Abil on ergutav mõju, kui sellega ergutatakse abisaajat muutma oma käitumist, et soodustada teatava sellise majandustegevuse arengut, mida abiga toetatakse ja mida abisaaja ei oleks abi puudumise korral ellu viinud samal ajavahemikul või mida ta oleks sel juhul ellu viinud üksnes piiratult või teistsugusel viisil või muus kohas.
- (40) Abiga ei tohi rahastada sellise tegevuse kulusid, millega ettevõtja tegeleks niisamagi, ning sellega ei tohi hüvitada majandustegevuse tavalist äririski³⁸.
- (41) Püsi- või mobiilsidevõrkude kasutuselevõtmiseks antava abi ergutava mõju tõendamine hõlmab punktides 5.2.2.4.1 ja 5.2.2.4.2 kirjeldatud kaardistamise ja avaliku konsultatsiooni abil selle kontrollimist, kas sidusrühmad on sihtpiirkondades asjakohase ajavahemiku jooksul püsi- või mobiilsidevõrkudesse investeerinud või kavatsevad seda teha. Kui piirkonnas tehtaks sarnane investeering ka ilma abita, võib võtta seisukoha, et abil puudub ergutav mõju. Näiteks kui operaatoril on juriidilised kohustused, nagu kohustus tagada sihtpiirkonnas teatav leviala vastavalt leviala ja teenusekvaliteediga seotud kohustustele, mis kaasnevad õigusega kasutada teatavat raadiosagedusala mobiilsidevõrkude kasutuselevõtuks, pole võimalik kasutada selliste kohustuste täitmiseks riigiabi, kuna abi ergutav mõju oleks ebatõenäoline, nagu ka selle kokkusobivus siseturuga. Riigiabi võib siiski anda sellise teenusekvaliteedi tagamiseks, mis ületab nimetatud kohustustega seotud nõudeid.

5.1.3 Vastavus liidu õiguse muudele sätetele

- (42) Kui riigiabimeede, sellega seotud tingimused (sh selle rahastamismeetod, kui see meetod on riigiabimeetme lahutamatu osa) või sellega rahastatav tegevus kujutab endast liidu õiguse asjaomase sätte või üldpõhimõtete rikkumist, ei saa abi kuulutada siseturuga kokkusobivaks³⁹. See on võimalik, kui tegu on abimeetmetega, mille puhul abi andmise suhtes kehtib kohustus, et abisaaja peakontor või tegevuskoht peab olema asjaomases liikmesriigis, või kui abi suhtes kohaldatakse sätteid, millega otseselt või kaudselt seatakse abi andmise eeltingimuseks toodete või seadmete päritolu, näiteks nõuet, et abisaaja ostaks omamaiseid tooteid.

5.2 Teine tingimus: abimeede ei tohi mõjutada ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega

5.2.1 Abi positiivne mõju

- (43) Liikmesriigid peavad kirjeldama, kas ja kuidas kaasneb abiga positiivne mõju.
- (44) Liikmesriigid võivad otsustada töötada välja riigiabimeetmed, mis aitavad kaasa liidu digitaalpoliitika eesmärkide saavutamisele ja täpsemalt digilõhe vähendamisele. Nad võivad otsustada sekkuda sotsiaalse või piirkondliku ebavõrdsuse kõrvaldamiseks või võrdsuse eesmärkide saavutamiseks, s.o viisina edendada juurdepääsu peamistele sidevahenditele ja osalemist ühiskonnas, parandades seeläbi sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust. Samuti võivad liikmesriigid otsustada töötada välja

³⁸ Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 13. juuni 2013, HGA jt vs. komisjon, liidetud kohtuasjad C-630/11 P kuni C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, punkt 104.

³⁹ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. september 2020, Austria vs. komisjon, C-594/18 P, EU:C:2020:742, punkt 44.

riigiabimeetmed, mis aitavad ühtlasi kaasa liidu rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamisele ja edendavad kestlikke keskkonnahoidlikke investeeringuid kõigis sektorites.

5.2.2 *Vajadus riigi sekkumiseks*

- (45) Riigiabi peab olema suunatud olukordadele, kus abi võib kaasa tuua olulise paranemise, mida turg üksi ei suuda tagada.
- (46) Kuna rahvastikutihedusest tuleneb sääst, on lairibavõrkude kasutuselevõtmine üldiselt kasumlikum seal, kus potentsiaalne nõudlus on suurem ja kontsentreeritum, s.o tihedama asustusega piirkondades. Investeeringu suurte püsikulude tõttu võivad ühikukulud rahvastikutiheduse vähenedes oluliselt suurened. Seepärast katavad kaubanduslikel tingimustel kasutusele võetud kasumlikud lairibavõrgud vaid osa elanikkonnast. Riigiabimeede võib aidata teatavatel tingimustel kõrvaldada turutõrkeid, parandades turgude tõhusat toimimist ning suurendades konkurentsivõimet.
- (47) Kui turud ei suuda omapäi, ilma riikliku sekkumiseta pakkuda tõhusat tulemust ühiskonna jaoks, on tegemist turutõrkega. Selline olukord võib tekkida näiteks siis, kui teatavaid investeeringuid ei tehta, ehkki majanduslik kasu ühiskonnale on suurem kui investeeringute kulud⁴⁰. Sellisel juhul võib riigiabiga kaasneda positiivne mõju ja üldist tõhusust saab sidusrühmade majanduslike stiimulite kohandamise kaudu suurendada.
- (48) Püsi- ja mobiilsidevõrkude valdkonnas on üks turutõrke vorm seotud positiivse välismõjuga, mida turuosalisel ei ole arvesse võtnud. Näiteks võimaldab püsi- ja mobiilsidevõrkude kättesaadavus pakkuda rohkem teenuseid ja innovatsiooni. Üldine kasu on tõenäoliselt suurem kui majanduslik kasu, mida võrgud toovad võrku investeerijatele. Turul valitsevast olukorrast tulenevalt ei oleks erasektori investeeringud püsi- ja mobiilsidevõrkudesse seega piisavad.
- (49) Pealegi, kui turg on toimiv, kuid saavutatud tulemused ei ole ühtekuuluvuspoliitika seisukohast rahuldavad, võivad riigiabimeetmed olla vajalikud sotsiaalse või piirkondliku ebavõrdsuse kõrvaldamiseks, et saavutada soovitud ja tasakaalustatumad tulemused. Eelkõige võib riigi hästi suunatud sekkumine lairibaühenduse valdkonnas aidata vähendada digilõhet⁴¹.
- (50) Turutõrget võib tõendada ka see, kui olemasoleva võrguga pakutakse kodanikele või ärilistele lõppkasutajatele teenust, mille kvaliteedi ja hinna suhe ei ole optimaalne⁴².

---

⁴⁰ Samas ei tähenda turutõrget asjaolu, et konkreetne ettevõtja ei suuda projekti abi saamata ellu viia. Näiteks ettevõtja otsus jätta väikese kasumlikkusega projekti investeerimata ei pruugi osutada turutõrkele, vaid pigem hästi toimivale turule.

⁴¹ Kuigi sellel digilõhel võib olla mitu põhjust, kujutab piisavate lairibataristute olemasolu endast ühenduvuse võimaldamise ja lõhe kõrvaldamise eeltingimust. Info- ja sidetehnoloogiale juurdepääsu ning selle kasutamise puhul on oluline tegur linnastumise määr. Interneti kättesaadavus liidu hõredalt asustatud piirkondades võib olla ka edaspidi väiksem.

⁴² Kui liikmesriigid leiavad, et see on põhjus sekkuda, uurib komisjon, kas liikmesriigil on võimalik selgelt ja kontrollitavate faktide abil tõendada, et lõppkasutajate vajadused pole rahuldatud. Seda on võimalik tõendada tarbijaküsitlusega, sõltumatu uuringuga jne.

See võib olla nii juhul, kui teatavate kasutajakategooriate teenindamine on ebapiisav või – eriti kui juurdepääsuteenuste hulgimüügihinnad ei ole reguleeritud – kui teenuste jaemüügi hinnad on kõrgemad võrreldes samade teenustega, mida pakutakse liikmesriigi piirkondades või regioonides, kus konkurents on suurem, kuid mis on muidu võrreldavad. Kui lisaks eelnevale ei ole suuri väljavaateid, et alternatiivsed operaatorid tuleksid turule või hakkaksid asjaomases piirkonnas teenuseid osutama, siis võib alternatiivse võrgu rahastamine olla asjakohane.

- (51) Kui aga püsi- ja mobiilsidevõrkude kasutuselevõtmiseks antavat riigiabi kasutatakse piirkondades, kus turuosalisel otsustaksid üldjuhul ise investeerida või on juba investeerinud, võiks see oluliselt vähendada kommertsinvestorite stiimulit investeerida. Ainuüksi turutõrgete olemasolu teatud olukorras ei õigusta piisavalt riigi sekkumist. Riigiabi tohib olla suunatud üksnes sellise turutõrke kõrvaldamiseks, mida ei käsitleta muu poliitika ja muude meetmetega,⁴³ nagu regulatiivsed kohustused seoses raadiospektri tulemusliku ja tõhusa kasutamisega, sealhulgas leviala ja teenusekvaliteediga seotud kohustused, mis kaasnevad raadiospektri kasutamise õigustega.

5.2.2.1 Turutõrke olemasolu seoses püsiside juurdepääsuvõrkudega

- (52) Piirkondades, kus puudub lõppkasutajate vajaduste rahuldamiseks piisav püsivõrk või seda pole tõenäoliselt kavas asjakohasel ajavahemikul kasutusele võtta, võib abi kaasa tuua olulise paranemise, mida turg üksi ei suuda tagada. Võttes arvesse turu arengu praegust etappi ja lõppkasutajate vajadusi,⁴⁴ võib turutõrget tõendada see, kui turg ei paku lõppkasutajatele ühenduvust allalaadimiskiirusega 1 Gbit/s ja ei hakka seda tõenäoliselt tegema. Üleslaadimiskiirus muutub üha olulisemaks, et tagada kasutajate juurdepääs mitmesugustele teenustele. Seega võib turutõrget tõendada ka see, kui puudub ühenduvus üleslaadimiskiirusega 200 Mbit/s (ja kui selle pakkumine turul on asjakohasel ajavahemikul ebatõenäoline)⁴⁵. Kümnenendi edenedes võib turutõrget tõendada⁴⁶ ühtlasi see, kui turg ei rahulda kindlaks tehtud lõppkasutajate vajadust suurema üleslaadimiskiiruse järele,⁴⁷ mis on kuni 1 Gbit/s (vt punkt 5.2.3.1.4).
- (53) Nõutav on hoolikas hindamine, et kontrollida, mil määral erasektor on võimeline ise lõppkasutajate vajadusi rahuldama.
- (54) Turutõrgete olemasolu hindamiseks eristatakse sihtpiirkondade liike. Sekkumispriirkonnad liigitatakse sõltuvalt ülikiiirete võrkude olemasolust nn valgeteks, hallideks või mustadeks piirkondadeks.

---

⁴³ Haldus- ja reguleerivad meetmed on üldiselt vähem moonutavad ja neid tuleks kaaluda enne riigiabiga sekkumist.

⁴⁴ Sonia Strube Martins, Christian Wernick; *Telecommunications Policy*, nr 45 (2021), „Regional differences in residential demand for very high bandwidth broadband internet in 2025“.

⁴⁵ Lairibavõrkude pakutavad allalaadimiskiirused on tavaliselt suuremad kui üleslaadimiskiirused. Üldjuhul on üleslaadimiskiirus 10–30 % allalaadimiskiirusest.

⁴⁶ Et tõendada vajadust suurema üleslaadimiskiiruse järele, peavad liikmesriigid esitama usaldusväärsed tõendid, mis on pärit kontrollitavatest allikatest, nagu küsitlused lõppkasutajate vajaduste kohta, uuringud lõppkasutajate profiili ja võrguliikluse muutumise kohta, aruka spetsialiseerumise strateegiad jne.

⁴⁷ Suurem üleslaadimiskiirus tähendab üleslaadimiskiirust, mis moodustab enam kui 30 % ja kuni 100 % allalaadimiskiirusest.

5.2.2.1.1 Valged piirkonnad

- (55) Valged piirkonnad on piirkonnad, kus ülikiire lairibavõrk puudub ja kus seda asjakohasel ajavahemikul tõenäoliselt välja ei arendata.

5.2.2.1.2 Hallid piirkonnad

- (56) Hallid piirkonnad on piirkonnad, kus on üks ülikiire võrk või kuhu see on tõenäoliselt kavas asjakohasel ajavahemikul ehitada. Ainult ühe ülikiire võrgu⁴⁸ olemasolu ei tähenda tingimata, et turutõrked puuduvad.
- (57) Turutõrget võib tõendada see, kui olemasoleva või tõenäoliselt kavandatava ülikiire võrguga ei ole võimalik pakkuda allalaadimiskiirust vähemalt 1Gbit/s ja üleslaadimiskiirust vähemalt 200 Mbit/s⁴⁹.

5.2.2.1.3 Segapiirkonnad (valged ja hallid)

- (58) Põhimõtteliselt tuleks kavandatav sekkumine välja töötada nii, et kogu sihtpiirkond on kas valge või halli.
- (59) Tõhususe eesmärgil võivad liikmesriigid aga valida sihtpiirkondi, mis on osaliselt valged ja osaliselt hallid. Kui sihtpiirkonnas saab osa kodanikest ja ettevõtjatest juba piisavat teenust (või hakkavad saama asjakohasel ajavahemikul), tuleb veenduda, et riiklik sekkumine ei põhjustaks olemasoleva võrgu ebasoovitavat üleehitamist. See on võimalik ära hoida, kui riiklik sekkumine piirdub üksnes lünkade täitmise meetmetega. Kui liikmesriigid on võimelised tõendama, et olemasoleva võrgu piiratud üleehitamine on proportsionaalne ja ei moonuta põhjendamatult konkurentsi, võib riik sekkuda⁵⁰. Üleehitamine peab piirduma maksimaalselt 10 %ga kõigist sihtpiirkonnas asuvatest hoonetest⁵¹. Sellises olukorras käsitatakse kogu sihtpiirkonda riikliku sekkumise hindamisel valgena (see tähendab, et kohaldatakse valgete alade suhtes kohaldatavaid tingimusi).

---

⁴⁸ Konkurentsiolekorda hinnatakse olemasolevate võrguoperaatorite arvu alusel. Komisjoni 19. oktoobri 2011. aasta otsuses K(2011) 7285 (lõplik) juhtum N 330/2010 (Prantsusmaa – *Programme national «Très Haut Débit» – Volet B*) (ELT C 364, 14.12.2011, lk 2) selgitati, et mitme jaetasandi teenusepakkuja olemasolu ühes võrgus (sh eraldatud kliendiliinid) ei muuda piirkonda mustaks, vaid see jääb halliks, sest seal on vaid üks võrk.

⁴⁹ Kuigi alla- ja üleslaadimiskiirused on praegu kõige asjakohasemad teenusekvaliteedi parameetrid, võivad teatavad kasutajad või teatavate teenuste osutamine üha enam eeldada lisaks kiirusele eriomadusi (nt seoses latentsusaja või värinaga), mida võiks turutõrke esinemise põhjendamisel arvesse võtta.

⁵⁰ Liikmesriik peab tõendama, et üleehitamisega tagatakse sihtpiirkonnas vajatava riigiabisumma märkimisväärne vähenemine (võttes arvesse, et halli piirkonna tulused kasutatakse leviala tagamiseks valges piirkonnas, vähendades seega märkimisväärselt rahastamispuudujääki). Näiteks kui rahastamispuudujäägi arvutamisel võetakse arvesse ühendamisest saadud tulu (mis pole üksnes hulgisuunitlusega võrkude puhul seega asjakohane), võib riiklik sekkumine tänava lõpus asuvate hoonete ühendamise tagamiseks kujuneda kulukaks, kui konkurentsi põhjendamatult moonutamise vältimiseks ei oleks lubatud ühendada ühtki muud hoonet, mida uus abi saav võrk läbib (isegi kui neid kodumajapidamisi läbib juba muu võrk), kuna see võib vähendada operaatori oodatavaid tuluseid, suurendades seega rahastamispuudujääki.

⁵¹ Riigiabisummas tuleb arvesse võtta tulu, mis on saadud üleehitamisest mõjutatud hoonete arvelt, et vältida ülekompanseerimist rahastamispuudujäägi arvutamisel.

5.2.2.1.4 Mustad piirkonnad

- (60) Mustad piirkonnad on piirkonnad, kus on vähemalt kaks sõltumatut⁵² ülikiiret võrku või kuhu need on tõenäoliselt kavas ehitada. Sellistes piirkondades osutatakse lairibateenuseid tavaliselt konkurentsitingimustel (taristupõhine konkurents)⁵³. Turutõrget võib tõendada see, kui ühegi olemasoleva võrguga pole võimalik pakkuda allalaadimiskiirust 1 Gbit/s ja üleslaadimiskiirust 200 Mbit/s ning kui ükski olemasolev teenuseosutaja ei võta kohustust asjakohasel ajavahemikul oma võrku uuendada, et need kiirused saavutada⁵⁴.
- (61) Kui vähemalt kaht olemasolevat eraldi võrku on võimalik uuendada, et tagada allalaadimiskiirus 1 Gbit/s,⁵⁵ võib oletada, et kui nõudlus suurema kiiruse järele suureneb, tehakse konkurentsi mõjul aegsasti uuendused, et tagada allalaadimiskiirus 1 Gbit/s ja üleslaadimiskiirus 200 Mbit/s. Täiendava, võrreldavate võimalustega lairibavõrgu ehitamiseks antav riigiabi võib põhimõtteliselt viia lubamatu konkurentsimoontonutuse ja erainvestorite väljatõrjumiseni⁵⁶.

5.2.2.2 Turutõrke olemasolu seoses mobiilside juurdepääsuvõrkudega

- (62) Komisjon leiab, et turutõrked esinevad piirkondades, kus puudub lõppkasutajate vajaduste rahuldamiseks piisav mobiilsidevõrk või seda pole tõenäoliselt kavas asjakohasel ajavahemikul kasutusele võtta⁵⁷.
- (63) Praegused ja tulevased rakendused põhinevad aina enam tõhusatel mobiilsidevõrkudel, mis on kättesaadavad laias geograafilises ulatuses⁵⁸. Lõppkasutajad peavad saama

---

⁵² Sama ettevõtja võib käitada samas piirkonnas eraldi võrke (nt püsivõrgud ja traadita püsivõrgud), kuid see ei muuda sellise piirkonna nn värvi. Samuti ei muutu piirkonna värv isegi siis, kui piirkonnas on kaks võrku, mida käitavad eri ettevõtjad, kes kuuluvad samasse kontserni.

⁵³ Kui piirkonnas on ainult üks võrk, siis isegi juhul, kui seda kasutavad – kliendiliinide eraldamise abil – mitu erinevat operaatorit, käsitatakse piirkonda halli piirkonnana. Vt ka komisjoni 19. oktoobri 2011. aasta otsus K(2011) 7285 (lõplik), juhtum N 330/2010 – Prantsusmaa – *Programme national «Très Haut Débit»* – *Volet B* (ELT C 364, 14.12.2011, lk 2).

⁵⁴ Olenemata tõendatud vajadusest suurema üleslaadimiskiiruse järele ei ole sekkumine võimalik, kui piirkonnas on vähemalt kaks võrku, mida on võimalik uuendada, et tagada üleslaadimiskiirus vähemalt 1 Gbit/s.

⁵⁵ Leitakse, et võrgus on võimalik allalaadimiskiirust suurendada kiiruseni 1 Gbit/s, kui allalaadimiskiiruse 1 Gbit/s saab tagada piiratud investeringutega, näiteks aktiivseadmete ajakohastamisega.

⁵⁶ Vt komisjoni 19. juuli 2006. aasta otsus K(2006) 3226 (lõplik), juhtum C 35/05 (ex N 59/05) – Madalmaad – lairibavõrk Appingedamis (ELT L 86, 27.3.2007, lk 1). Komisjon märkis selles otsuses, et ei võetud nõuetekohaselt arvesse konkurentsi sellel konkreetset turul. Täpsemalt märkis komisjon, et Madalmaade lairibaturgu iseloomustab kiire areng ning elektroonilise side teenuste pakkujad, kaasa arvatud kaabelsideoperaatorid ja internetiteenuse osutajad, olid juba kasutusele võtnud suure jõudlusega lairibateenuseid ilma riigiabita.

⁵⁷ Vt näiteks komisjoni 21. mai 2021. aasta otsus C(2021) 3492 final, juhtum SA.58099 (2021/N) – Saksamaa – mobiilside Mecklenburg-Vorpommernis (ELT C 260, 2.7.2021).

⁵⁸ Vt ka gigabitiühiskonda käsitlev teatis, milles määratakse kindlaks rakendused, mida vajatakse autotööstuses, transpordis, töötlevas tööstuses ja tervishoius ning järgmise põlvkonna ohutus- ja päästeteenuste jaoks (nt internetiühendusega ja automatiseeritud sõidukid, kaugkirurgia, täppispõllumajandus).

suheldes liikuda, samuti vajavad nad „käigu pealt“ juurdepääsu teabele. Prognoositakse selliste uute majandustegevuse vormide teket, mis eeldavad sujuvat võrgujuurdepääsu nii mobiilsetele andmesideteenustele kui ka kõneteenustele. Kuna aja jooksul majandustegevus areneb ja arendatakse välja uusi mobiilsideteenuseid, peab mobiilsidevõrgu jõudlus aina suurenema. Mobiilside puudumine või puudulikkus võib olla kahjulik teatavale majandustegevusele (nagu tööstus-, põllumajandus- või turismitegevus või ühendatud liikuvus) või kujutada endast ohtu kodanikele⁵⁹. See võib nii olla eelkõige äärepoolsete, väikese rahvastikutihedusega või asustamata piirkondade puhul.

- (64) Piirkonnas, kus on juba vähemalt üks mobiilsidevõrk või kus see on tõenäoliselt kavas asjakohasel ajavahemikul kasutusele võtta, võib uue mobiilsidevõrgu ehitamiseks antav riigi toetus moonutada turudünaamikat.
- (65) Riigi toetust mobiilsidevõrgu kasutuselevõtmiseks sellises piirkonnas võib pidada vajalikuks üksnes juhul, kui on võimalik kumulatiivselt tõendada, et olemasolev või kavandatav mobiilsidevõrk ei taga lõppkasutajatele piisavat teenusekvaliteeti nende suurenevate vajaduste rahuldamiseks ja et riigi toetus kõrvaldab tuvastatud turutörke nõuetekohaselt, tuues kaasa olukorra olulise paranemise, mida turg ise tagada ei suudaks⁶⁰. Olemasolevate ja kavandatavate mobiilsidevõrkude piiratud läbilaskevõime võib olla põhjustatud antennide ebapiisavast paiknemistihedusest, konkreetsest sagedusalast või aktiivseadmete omadustest⁶¹.
- (66) Turutörge võib seega esineda 4G- või isegi 5G-võrgu olemasolu korral, kui see võrk ei taga ja tõenäoliselt ei hakka tagama lõppkasutajatele piisavat teenusekvaliteeti, mis rahuldab nende suurenevaid vajadusi.
- (67) Uued majandustegevuse vormid ja teenused eeldavad sujuvat võrgujuurdepääsu (näiteks ühendatud ja automatiseeritud liikuvuse tagamiseks transporditeedel) ning lisaks teatavale minimaalsele kiirusele ja läbilaskevõimele on vaja ka muid konkreetseid omadusi, nagu väiksem latentsusaeg, võrgu virtualiseerimine või võimalus ühendada mitu terminali tööstus- või põllumajanduskontekstis. Sellistes

---

⁵⁹ Universaalteenuste direktiivi artikli 26 lõikes 5 sätestatakse elektroonilise side operaatorite kohustus avaldada helistaja asukohateave niipea, kui kõne jõuab hädaabikõnedega tegeleva asutuseeni. Euroopa elektroonilise side seadustiku artikli 109 kohaselt tuleb alates 21. detsembrist 2020 avaldada kõige sobivamale häirekeskusele lisaks võrgupõhisele asukohateabele ka täpsem mobiiltelefoni kaudu saadav asukohateave.

⁶⁰ Vt näiteks komisjoni 16. detsembri 2020. aasta otsus C(2020) 8939 (final), juhtum SA.54684 – Saksamaa – suure läbilaskevõimega mobiilsidetaristu kasutuselevõtt Brandenburgis (ELT C 60, 19.2.2021, lk 2); komisjoni 10. märtsi 2021. aasta otsus C(2021) 1532 (final), juhtum SA.56426 – Saksamaa – suure jõudlusega mobiilsidetaristu kasutuselevõtt Alam-Saksis (ELT C 144, 23.4.2021, lk 2), ning komisjoni 25. mai 2021. aasta otsus C(2021) 3565 (final), juhtum SA.59574 – Saksamaa – suure jõudlusega mobiilsidetaristu kasutuselevõtt Saksamaal (alles avaldamata).

⁶¹ Praegu tuleb vastavalt levialaga seotud kohustustele tavaliselt tagada allalaadimiskiirus 30–100 Mbit/s. Piirkondades, kus pakutakse selliseid suuremaid kiirusi, ei ole praeguses olukorras ja turu praeguses arenguetapis tõenäoliselt turutörkeid. Sellisel turul muutuvad lõppkasutajate vajadused siiski kiiresti. Euroopa praeguste tippasemel mobiilsidevõrkudega on võimalik pakkuda allalaadimiskiirust 150 Mbit/s ja üleslaadimiskiirust 50 Mbit/s – BEREci suunised väga suure läbilaskevõimega võrkude kohta – BoR (20) 165.

olukordades võib vaatamata mobiilsidevõrgu olemasolule vaja olla riigi toetust, et kõrvaldada konkreetsed turutõrked seoses kindlaksmääratud kasutusjuhtudega.

- (68) Põhimõtteliselt ei saa isegi turutõrke korral anda riigiabi mobiilsidevõrgu kasutuselevõtuks, kui sellise võrgu kasutuselevõtt on osa sagedusalade jaotamisega seotud kohustuste täitmisest. Siiski võib riigiabi anda selleks, et pakkuda paremat teenusekvaliteeti, mis on vajalik lõppkasutajate tõendatud vajaduste rahuldamiseks, minnes kaugemale sellest, mida on juba vaja nimetatud kohustuste täitmiseks. Sellise abiga võib katta üksnes võrgu parema kvaliteedi tagamiseks vajalikke lisakulusid.
- (69) Kui asjaomases piirkonnas on olemas või seal võetakse asjakohasel ajavahemikul kasutusele vähemalt üks mobiilsidevõrk, millega rahuldatakse lõppkasutajate suurenevaid vajadusi (vt punktid (63), (65) ja (67)), kaasneks samaväärsete võimalustega täiendava mobiilsidevõrgu jaoks antava riigi toetusega põhimõtteliselt lubamatu konkurentsimoonus ja erainvesteeringute väljatõrjumine. Selgelt tõendatud turutõrke puudumise korral suhtub komisjon sellistesse meetmetesse negatiivselt.

5.2.2.3 Turutõrke olemasolu seoses tagasiühenduse võrkudega

- (70) Tagasiühenduse võrk on juurdepääsuvõrkude kasutuselevõtmise eeltingimus. Tagasiühenduse võrgud võivad ergutada juurdepääsupiirkondades konkurentsi, tuues kasu kõigile juurdepääsuvõrkudele ja -tehnoloogiatele. Toimiv tagasiühenduse võrk võib ergutada erasektori investeeringuid lõppkasutajate ühendamisse, kui sellega tagatakse avatud, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel tingimustel juurdepääs kõigile operaatoritele ja tehnoloogiatele. Tagasiühenduse võrkude rahastamine riiklikest vahenditest on üldjuhul meede, millega edendatakse konkurentsi ja investeeringuid, sest see võimaldab kolmandatest isikutest operaatoritel võtta kasutusele juurdepääsuvõrke ja pakkuda lõppkasutajatele ühenduvusteenuseid.
- (71) Kuna tagasiühenduse võrk edastab mitmesuguste püsi- ja/või mobiilside juurdepääsuvõrkude liiklust, peab tagasiühenduse võrgu läbilaskevõime olema individuaalsete juurdepääsuvõrkude omast märkimisväärselt suurem. Võttes arvesse lõppkasutajate praegusi vajadusi, juurdepääsuvõrkude käimasolevat kiiret uuendamist, et tulla toime aina suurema nõudlusega andmeedastuse järele, ja iga uue mobiilsidepõlvkonna paremat toimimist, tuleb tagasiühenduse võrkude puhul võtta arvesse vajaliku läbilaskevõime märkimisväärselt suurenemist. Tehnoloogia arengu praeguses etapis saab sellist nõudlust suurema läbilaskevõime järele rahuldada kiudoptiliste tagasiühenduse võrkudega või muudel sellistel tehnoloogiatel põhinevate tagasiühenduse võrkudega, millega on võimalik pakkuda samasugust jõudlust ja usaldusväärsust nagu kiudoptiliste tagasiühenduse võrkudega.
- (72) Tagasiühenduse võrguga seotud turutõrge võib esineda juhul, kui tagasiühendus puudub või kui olemasolev või kavandatav tagasiühendus ei põhine kiudoptikal ega muul tehnoloogial, millega on võimalik pakkuda samasugust jõudlust ja usaldusväärsust nagu kiudoptikaga⁶².

---

⁶² Vältimaks tagasiühenduse võrgu muutumist kitsaskohaks, võib olla vajalik suurendada selle läbilaskevõimet paralleelselt paremini toimivate juurdepääsuvõrkude kasutuselevõttuga. Näiteks Horvaatia tegi ettepaneku riigi sekkumiseks oma riiklikul tagasiühenduse turul, mida iseloomustasid läbilaskevõime piirangud. Need põhjustasid järgmise etapi turul kõrgeid hindu. Olemasolev tagasiühendusvõrgu operaator polnud nõus läbilaskevõime suurendamisse investeerima. Kuna riigi reguleeriv asutus polnud võimeline probleemi

5.2.2.4 Turutõrke kindlakstegemise vahendid

- (73) Et tuvastada turutõrkepiirkonnad, peavad liikmesriigid üksikasjaliku kaardistamise (vt punkt 5.2.2.4.1) ja avaliku konsultatsiooni (vt punkt 5.2.2.4.2) põhjal kindlaks tegema, kas püsi- või mobiilsidevõrgud on piirkonnas olemas või need kavatakse seal asjakohasel ajavahemikul tõenäoliselt kasutusele võtta.

5.2.2.4.1 Üksikasjalik kaardistamine ja katvuse analüüs

- (74) Liikmesriigid peavad viima ellu kaardistamise, et määrata kindlaks, milliseid geograafilisi piirkondi asjaomane abimeede hõlmab. Komisjon peab kõige täpsemaks kaardistamismeetodiks I lisa 3. jaos (püsivõrkude puhul) ja 4. jaos (mobiilsidevõrkude ja traadita juurdepääsuvõrkude puhul) kirjeldatud metoodikat. Liikmesriigid võivad teha ettepaneku kasutada nimetatud kahes jaos kirjeldatud meetodite asemel alternatiivseid meetodeid, kui need on kooskõlas 2. jao põhjendustega 4, 5, 9, 10 ja 12 ja on nõuetekohaselt põhjendatud ning kui riigi reguleeriv asutus on esitanud põhjendatud arvamuse, mis toetab väljapakutud alternatiivse meetodi kasutamist.
- (75) Liikmesriikidel on sihtpiirkondade kindlaksmääramisel märkimisväärne kaalutusõigus. Neil on aga soovitatav võtta asjaomaste piirkondade kindlaksmääramisel arvesse majanduslikke, geograafilisi ja sotsiaalseid tingimusi. Näiteks võib konkurentsipõhise valikumenetluse tulemust mõjutada sihtpiirkondade suurus, sest liiga väiksed sihtpiirkonnad ei pruugi pakkuda turuosalistele piisavaid majanduslikke stiimuleid, et abi saamiseks pakkumisi teha, samal ajal kui liiga suured piirkonnad võivad vähendada valikumenetluse tulemuste konkurentsipõhisust. Mitme väiksema piirkonna kindlaksmääramine, millega kaasneks mitme valikumenetluse korraldamine, võimaldaks erinevail võimalikel ettevõtjail riigiabi saada, millega välditakse olukorda, kus ühe (võimalik, et juba niigi turgu valitseva) operaatori turupositsiooni tugevdatakse meetmega veelgi.
- (76) Tungivalt soovitatakse konsulteerida riigi reguleeriva asutusega, nagu sätestatud punktis 5.2.3.5.

5.2.2.4.2 Avalik konsultatsioon

- (77) Liikmesriigid peavad avaldama (sealhulgas riigi tasandil asjakohasel üldsusele kättesaadaval veebilehel⁶³) meetme põhiomadused ja kaardistamise käigus kindlaks määratud sihtpiirkondade nimekirja⁶⁴.

---

lahendama, kiitis komisjon heaks riigiabikava investeringute tegemiseks kiudoptilisse tagasiühenduse taristusse, leides, et turgu valitsevast seisundist oli saanud kitsaskoht, mis kujutas endast turutõrget. Komisjoni 25. jaanuari 2016. aasta otsus C(2016) 436 (final), juhtum SA.38626 – Horvaatia – riiklik lairibaühenduse kava (ELT C 104, 18.3.2016, lk 1).

⁶³ Teadaolevatele tarnijatele saadetud kirjad ei vasta avaliku konsultatsiooni nõuetele; selline konsultatsioon peab õiguskindluse huvides tagama avatuse ja läbipaistvuse kõigi huvitatud isikute jaoks.

⁶⁴ See peaks hõlmama muu hulgas järgmist: sihtpiirkondade loetelu ja värv vastavalt kaardistamisele, meetme kestus, eelarve, riikliku rahastamise allikad, asjakohane ajavahemik, abikõlblikkuse kriteeriumid, sealhulgas osutatavate teenuste kvaliteet (osutatavate teenustega seotud üles- ja allalaadimiskiirused), sekkumiskünnised (st selliste teenustega seotud üles- ja allalaadimiskiirused, mille puhul meede võib hõlmata üleehitamist), hulgimüügitasandi juurdepääsu nõuded ja hinnad või hinnakujundusmetoodika.

- (78) Avaliku konsultatsiooni raames tuleb kutsuda huvitatud isikuid esitama märkusi meetme kohta ja põhjendatud teavet oma selliste võrkude kohta, mis on sihtpiirkonnas olemas või kavatakse seal asjakohasel ajavahemikul tõenäoliselt kasutusele võtta⁶⁵.
- (79) Kaaludes abi saava võrgu kasutuselevõtmise võimalikku ajakava, peavad liikmesriigid võtma arvesse kõiki asjaolusid, mille puhul võib põhjendatult eeldada, et need mõjutavad uue võrgu kasutuselevõtmiseks kuluvat aega (st aega, mis kulub valikumenetlusele, võimalikele kohtumenetlustele ja vaidlustustele, trasside rajamise õiguste ja lubade saamisele, muudele kohustustele, mis tulenevad liikmesriigi õigusaktidest ja eeskirjadest, jne).
- (80) Usaldusväärseid investeerimiskavu tuleb avalikus konsultatsioonis arvesse võtta üksnes juhul, kui need eraldi tagaksid sarnase jõudluse kavandatava riiklikult rahastatud võrgu omaga.
- (81) Avalik konsultatsioon peaks olema võimalikult suures ulatuses sama üksikasjalik nagu kaardistamine ning see tuleks ellu viia vastavalt I lisas sätestatule,⁶⁶ võttes arvesse selgitusi põhjenduses 74.
- (82) Olenemata sellest, kas kaardistamise käigus juba koguti teavet tulevaste investeerimiskavade kohta, tuleb kaardistamise tulemusi alati avaliku konsultatsiooni abil kontrollida. See on vajalik selleks, et minimeerida võimalikud põhjendamatud konkurentsimoonutused olemasolevate ja selliste teenuseosutajate jaoks, kellel on juba usaldusväärsed investeerimiskavad asjakohase ajavahemiku kohta.
- (83) Avalik konsultatsioon peab kestma vähemalt 30 päeva. Alates avaliku konsultatsiooni lõpust on liikmesriigil aega üks aasta valikumenetluse algatamiseks või otseinvesteeringute mudelite puhul projekti elluviimise alustamiseks. Kui liikmesriik ei alusta valikumenetlust või projekti elluviimist ühe aasta jooksul, peab ta korraldama uue avaliku konsultatsiooni.

5.2.2.4.3 Parimad tavad⁶⁷: erasektori investeerimiskavade hindamine avaliku konsultatsiooni käigus

- (84) On oht, et avalikus konsultatsioonis osaleva sidusrühma pelk huviavaldus sihtpiirkonna tulevaste erasektori investeerimiskavade suhtes võib lairibavõrkude kasutuselevõtmise edasi lükata, kui asjaomane erainvesteering jääb hiljem tegemata ja riiklik sekkumine on samal ajal peatatud.

---

⁶⁵ Avaliku konsultatsiooni tulemused kehtivad üksnes asjakohasel ajavahemikul, pärast mida tuleb sihtpiirkondade muutmise või täiendamise ettepanekute korral kaardistamist ja avalikke konsultatsioone korrata.

⁶⁶ Avaliku konsultatsiooni käigus võib ühtlasi küsida sidusrühmadelt, milliseid hulgimüügitasandi juurdepääsutooteid võiks nende meelest edaspidi uutes riiklikult rahastatud ja riiklikust sekkumisest tulenevates võrkudes pakkuda, et võtta nende arvamust arvesse meetme väljatöötamisel. See ei tohiks takistada juurdepääsu taotlejaid nõudmast uut liiki juurdepääsutooteid vastavalt lähenemisviisile, mille kohaselt põhineb juurdepääs põhjendatud nõudlusel.

⁶⁷ Parimaid tavu käsitlevates punktides esitatakse mittesiduvaid lisasuuniseid ja näiteid abimeetmete rakendamise võimalike viiside kohta.

- (85) Vähendamaks ohtu, et riiklik sekkumine on takistatud selliste tulevaste investeerimiskavade tõttu, mida ei rakendata, võivad liikmesriigid otsustada paluda sidusrühmadelt, et nad esitaksid tõendid oma investeerimiskavade usaldusväärsuse kohta, tehes seda asjakohase aja jooksul, mis on nõutava teabe ulatusega proportsionaalne⁶⁸. Need tõendid võivad hõlmata näiteks vahe-eesmärke (nt iga kuuekuulise perioodi kohta) sisaldavat üksikasjalikku kasutuselevõtukava, mis näitab, et investeeringute tegemine viiakse lõpule asjakohasel ajavahemikul ja et investeeringutega tagatav jõudlus sarnaneb riiklikult rahastatud võrgu omaga.
- (86) Kui see on mõistlik ja asjakohane, võivad liikmesriigid teatatud jõudluse ja leviala usaldusväärsuse hindamiseks kasutada samu kriteeriume, mida kasutatakse olemasolevate võrkude jõudluse hindamiseks, nagu sätestatud I lisas.
- (87) Tulevaste investeerimiskavade usaldusväärsuse hindamisel võivad liikmesriigid võtta arvesse järgmisi kriteeriume:
- a) investor on esitanud usutava äriplaani, milles on võetud arvesse asjakohaseid kriteeriume, mis käsitlevad näiteks ajakava, eelarvet, hõlmatud kodumajapidamiste asukohti, osutatava teenuse kvaliteeti, kasutuselevõetava võrgu ja tehnoloogiaga liiki ning kasutamismäära;
  - b) investor on esitanud usaldusväärse kõrgetasemelise projektikava, milles on võetud nõuetekohaselt arvesse projekti peamisi vahe-eesmärke, nagu haldusmenetlused ja load, sealhulgas trasside rajamise õigusi, keskkonnalube, ohutus- ja turvanõudeid (näiteks 5G puhul), tsiviilehitustöid, võrgu valmimist, hulgimüügitegevuse algust ja teenuste turustamist lõppkasutajatele;
  - c) äriühingu suuruse kokkusobivus investeeringu suurusega;
  - d) investori varasemad kogemused võrreldavate projektidega;
  - e) kui see on vajalik ja asjakohane, siis kavandatava võrgu põhielementide (tugijaamad, ühenduspunktid jne) geograafilised koordinaadid.
- (88) Kui liikmesriik leiab, et erasektori investeerimiskavad on usaldusväärsed, võib ta otsustada paluda operaatoritel allkirjastada kohustusi käsitlevad lepingud, mis sisaldavad kohustust anda teada edusammudest teatatud vahe-eesmärkide saavutamisel.
- (89) Sidusrühmade ülesanne on esitada sisulist teavet, mille suhtes kohaldatakse asjakohaseid liidu⁶⁹ ja liikmesriigi õigusnorme.
- (90) Kui avaliku konsultatsiooni käigus ei esitata asjakohast teavet, võib liikmesriik teha otsuse mis tahes teabe põhjal, mis on avaliku konsultatsiooni käigus kättesaadavaks tehtud. Liikmesriik peab hindama avaliku konsultatsiooni käigus esitatud teavet, nagu

⁶⁸ Aja kokkuhoiu huvides võivad liikmesriigid esitada selle taotluse avaliku konsultatsiooni käigus. Teise võimalusena võivad liikmesriigid pärast avalikku konsultatsiooni osana konsultatsiooni tulemuste hindamisest taotleda lisateavet teatavatelt teenuseosutajatelt, kes on esitanud avaliku konsultatsiooni käigus teavet, mis võib kujutada endast pelka huviavaldust.

⁶⁹ Direktiivi (EL) 2018/1972 artikkel 29.

on sätestatud käesolevas jaos ja I lisas. Liikmesriigid peaksid edastama oma hindamise tulemused ja nende põhjendused kõigile sidusrühmadele, kes esitasid teavet oma erasektori investeerimiskavade kohta.

- (91) Liikmesriik peaks konsulteerima riigi reguleeriva asutusega avaliku konsultatsiooni tulemuste teemal, käsitledes muu hulgas liikmesriigi hinnangut tulevaste investeerimiskavade usaldusväärsuse kohta⁷⁰.

5.2.2.4.4 Parimad tavad: erasektori investeerimiskavade rakendamise järelkontroll

- (92) Kui liikmesriik leiab, et esitatud erasektori investeerimiskavad on usaldusväärsed ja seega on vastav piirkond riigi sekkumisest välistatud, võib liikmesriik otsustada nõuda, et kavad esitanud või kohustusi käsitlevad kokkulepped sõlminud operaatorid annaksid korrapäraselt aru enda teatatud vahe-eesmärkide kohta, mis käsitlevad võrgu kasutuselevõtmist ja teenuste osutamist vastavalt teatatud ajakavale.
- (93) Kui liikmesriik teeb kindlaks, et esitatud kavast on kõrvale kaldutud, mis osutab sellele, et projekti ei viida lõpule, või kui liikmesriigil on piisavalt põhjust kahelda, et investering teatatud viisil lõpule viiakse, võib ta otsustada nõuda sidusrühmalt, et viimane esitaks lisateavet, mis tõendab investeeringu jätkuvat usaldusväärsust.
- (94) Kui liikmesriigil on märkimisväärsed kahtlusi, kas investering teatatud viisil lõpule viiakse, võib ta asjaomase ajavahemiku jooksul igal ajal otsustada käsitleda investeeringuga seotud piirkondi uues avalikus konsultatsioonis, et kontrollida nende võimalikku vastavust riikliku sekkumise tingimustele.

5.2.3 Abimeetme kui poliitikavahendi asjakohasus

- (95) Liikmesriik peab tõendama, et abi ja selle ülesehitus on asjakohased kindlakstehtud turutõrke kõrvaldamiseks ja abi eesmärkide saavutamiseks. Abimeedet ei loeta siseturuga kokkusobivaks, kui see ei ole asjakohane, näiteks kui muude, vähem moonutavate meetmetega on võimalik saavutada sama tulemus.
- (96) Et meede oleks asjakohane, peavad riiklikult rahastatud püsi- ja mobiilsidevõrgud olema märkimisväärselt tõhusamad kui olemasolevad võrgud. Seega peaks riiklikult rahastatud püsi- ja mobiilsidevõrkudega olema võimalik tagada hüppeline muutus. Hüppelist muutust võib tõendada see, kui riikliku sekkumise tulemusena i) kujutab uue püsi- või mobiilsidevõrgu kasutuselevõtmine endast märkimisväärtset uut investeeringut lairibavõrku⁷¹ ja ii) riiklikult rahastatud võrk toob turule märkimisväärsed uusi võimalusi lairibaühenduse kättesaadavuse, läbilaskevõime,

---

⁷⁰ Sarnane mehhanism on sätestatud direktiivi (EL) 2018/1972 artiklis 22.

⁷¹ Näiteks ei tuleks püsivõrkude puhul riigiabikõlblikuks lugeda üksnes võrgu aktiivsete komponentide uuendamiseks mõeldud marginaalseid investeeringuid. Ehkki teatavad vaskkaablipõhised soodustavad tehnoloogiad (näiteks vektordus) võivad suurendada olemasolevate võrkude võimsust, ei pruugi need nõuda märkimisväärselt investeeringuid uude võrku, mistõttu ei peaks need olema riigiabikõlblikud. Mobiilsidevõrkude puhul võib aktiivseadmetesse tehtavatel investeeringutel olla oluline osa osutatavate teenuste kvaliteedis. Sellistel juhtudel võib riigi toetust laiendada ka aktiivseadmetele, tingimusel et see ei hõlma üksnes järkjärgulist uuendamist, vaid moodustab võrgu võimsuse märkimisväärselt suurendamise lahutamatu osa. Vt näiteks komisjoni otsus (C(2021) 9538) – Hispaania – SA.57216 – mobiililevi Galicia maapiirkondades (seni avaldamata).

kiiruste ja konkurentsi mõttes. Hüppelist muutust tuleb võrrelda olemasoleva võrgu (olemasolevate võrkude) jõudlusega. Võrkude kavandatavat tõenäolist kasutuselevõttu ei võeta hüppelise muutuse hindamisel arvesse, välja arvatud juhul, kui need võrgud üksi pakuks asjaomasel ajavahemikul sarnast jõudlust kavandatava riiklikult rahastatud võrgu omaga.

- (97) Kui see on õigustatud, võidakse riikliku sekkumise suhtes kohaldada üldjuhul kuni seitsmeaastast erainvesteeringute kaitse perioodi⁷².

5.2.3.1 Hüppeline muutus – püsiside juurdepääsuvõrgud

- (98) Püsiside juurdepääsuvõrkude puhul võib tõhususe suurenemist hinnata kiiruse põhjal. Sellisel juhul eeldab hüppeline muutus alla- ja üleslaadimiskiiruse olulist suurenemist (vt punkt 5.2.3.1.4) võrreldes olemasoleva võrguga.

5.2.3.1.1 Valged piirkonnad

- (99) Kui olemasoleva võrguga pole võimalik tagada ülikiiret allalaadimist, tuleb riigi toetusega:
- a) juhul kui allalaadimiskiirus on alla 30 Mbit/s: vähemalt kahekordistada allalaadimiskiirust ja saavutada allalaadimiskiirus vähemalt 30 Mbit/s;
  - b) juhul kui allalaadimiskiirus on 30 Mbit/s ja üle selle: vähemalt kolmekordistada allalaadimiskiirust ja saavutada vähemalt ülikiire allalaadimine. Liit on seadnud 2025. aastaks strateegilise eesmärgi, et „kõigil Euroopa majapidamistel nii maa- kui ka linnapiirkondades on internetiühendus kiirusega vähemalt 100 Mbit/s (allalink), mida saab suurendada gigabiti kiiruseni“⁷³.
- (100) Igal juhul peab uus võrk piisaval määral suurendama sellises olemasoleva võrgu üleslaadimiskiirust,⁷⁴ mille allalaadimiskiirus on suurim.
- (101) Nagu on selgitatud põhjenduses 96, peab riigi toetatav sekkumine kujutama endast ka märkimisväärset uut taristuinvesteeringut, mis toob turule märkimisväärsed uusi võimalusi⁷⁵.

---

⁷² Erainvesteeringute kaitse perioodi asjakohasus ja pikkus sõltuksid kaitstud võrkude omadustest, nt aluseks olevatest võrgutehnoloogiatest, kasutuselevõtmise perioodidest, kindlaksmääratud perioodidest jne.

⁷³ „Ühenduvus konkurentsivõimelise digitaalse ühtse turu jaoks - Euroopa gigabitiühiskonna poole“, COM(2016) 587 final.

⁷⁴ Lairibavõrkudes on allalaadimiskiirused tavaliselt suuremad kui üleslaadimiskiirused. Üldjuhul on üleslaadimiskiirus 10–30 % allalaadimiskiirusest. Üleslaadimiskiiruse suurendamine piisaval määral tähendab, et saavutatav üleslaadimiskiirus peab jääma vähemalt eelnimetatud vahemikku.

⁷⁵ Nii on see näiteks juhul, kui uue võrguga laiendatakse kiudoptiliste kaablite kasutamist olulisel määral võrgu tuumikosast võrgu äärte suunas, nt kui i) kasutusele võetakse valguskaabelühendus tugijaamadeni, et toetada traadita juurdepääsuvõrkude kasutuselevõttu; ii) kasutusele võetakse valguskaabelühendus jaotuskappideni, kui jaotuskapid polnud varem kiudoptilisse võrku ühendatud; iii) suurendatakse kiudoptiliste kaablite osakaalu kaablivõrkudes (viies need lõppkasutajatele lähemale).

5.2.3.1.2 Hallid piirkonnad

- (102) Kui üks ülikiire võrk on juba olemas, võib tõhusama võrgu jaoks riigi toetust anda üksnes juhul, kui riiklikult rahastatud investeering uude võrku allalaadimiskiirust vähemalt kolmekordistab ja üleslaadimiskiirust võrreldes olemasoleva taristuga piisavalt suurendab. Nagu on märgitud eespool, peab riigi toetatav sekkumine kujutama endast ka märkimisväärset uut taristuinvesteeringut, mis toob turule märkimisväärsed uusi võimalusi⁷⁶.

5.2.3.1.3 Mustad piirkonnad

- (103) Kui olemas on juba vähemalt kaks ülikiiret võrku, võib tõhusama võrgu jaoks riigi toetust anda üksnes juhul, kui lisaks nõudele, mille kohaselt tuleb allalaadimiskiirust vähemalt kolmekordistada ja üleslaadimiskiirust võrreldes olemasoleva võrguga piisavalt suurendada, tagab uus võrk allalaadimiskiiruse vähemalt 1 Gbit/s.

5.2.3.1.4 Suurem üleslaadimiskiirus

- (104) Kümnnendi edenedes ja eeldatavaid turusuundumusi arvestades võib tekkida tõendatud vajadus suurema üleslaadimiskiiruse järele, mis on kuni 1 Gbit/s. Sellistel juhtudel ei pruugi võrgud, mis pakuvad allalaadimiskiirust 1 Gbit/s, aga mitte samasugust üleslaadimiskiirust, rahuldada piisavalt lõppkasutajate konkreetseid vajadusi.
- (105) Sellest lähtuvalt võib riiklik sekkumine üleslaadimiskiirust kuni 1 Gbit/s pakkuvate võrkude kasutuselevõtmise eesmärgil olla lubatud piirkondades, kus allalaadimiskiirust 1 Gbit/s pakuv võrk on juba olemas,⁷⁷ juhul kui liikmesriik tõendab, et kindlaks on tehtud vajadus suurema, kuni 1 Gbit/s üleslaadimiskiiruse järele, ja kui täidetud on punktis 5.2.2.3 kirjeldatud tingimused. Selleks peaksid liikmesriigid esitama kontrollitavatest allikatest pärit usaldusväärsed faktilised tõendid.
- (106) Riigiabi suuremat üleslaadimiskiirust pakkuvate võrkude kasutuselevõtuks peab tooma kaasa märkimisväärsed, kestliku, konkurentsi soodustava ja mitte-ajutise tehnoloogilise arengu, tekitamata ebaproportsionaalseid erainvesteeringu motivatsiooni pärssivaid tegureid.

5.2.3.2 Hüppeline muutus – mobiilside juurdepääsuvõrgud

- (107) Riiklikult rahastatud mobiilsidevõrk peab tagama hüppelise muutuse, võttes arvesse mobiilsideteenuse kättesaadavust, läbilaskevõimet, kiirust ja konkurentsi, mis võib soodustada uute uuenduslike teenuste kasutuselevõttu⁷⁸.
- (108) Nagu märgitud punktis 2.2.2, võetakse iga uus mobiilsidepõlvkond üldjuhul kasutusele järk-järgult. Kahe järjestikuse täispõlvkonna vahel on järkjärgulised hübriidsüsteemid,

---

⁷⁶ Vt ka joonealune märkus 82.

⁷⁷ Olenemata tõendatud vajadusest suurema üleslaadimiskiiruse järele ei ole sekkumine võimalik, kui olemas on vähemalt kaks võrku, mida on võimalik uuendada, et tagada üleslaadimiskiirus vähemalt 1 Gbit/s.

⁷⁸ See võib hõlmata selliste uute teenuste osutamist, mis poleks olnud ilma riikliku sekkumiseta võimalikud (nt ühendatud ja automatiseeritud liikuvus).

mis on tavaliselt tõhusamad kui nende eelkäijad. Näiteks 4G LTE-mobiilsidesüsteem on mitmes mõttes parem kui 4G ja eraldiseisev 5G on tõhusam kui mitte-eraldiseisev 5G. Samuti on iga uus mobiilsideteenuste põlvkond pakkunud uusi võimalusi⁷⁹. Kuigi kõik mobiilsidetehnoloogia põlvkonnad võimaldavad mobiilseid kõneteenuseid, võimaldavad üksnes uuemad põlvkonnad osutada tõhusaid mobiilseid andmesideteenuseid. Kõige olulisem tegur, mis mobiilsidetehnoloogia põlvkondi eristab, on suurem üldine läbilaskevõime, kuna uuemad põlvkonnad võimaldavad väiksemat latentsusaega ja suuremaid edastusmahte.

- (109) Kuna uute võimaluste pakkumine eeldab suuremat läbilaskevõimet, on uute põlvkondade tehnoloogiatega vaja uusi sagedusalasid. Sagedusalad on piiratud ressursid – liidus jaotatakse sagedusalasid enampakkumiste või muude konkurentsipõhiste valikumenetluste alusel. Kui selle protsessi tulemusel rakendatakse uue mobiilsidepõlvkonna tehnoloogiat, võib eeldada, et selle tehnoloogiaga pakutakse märkimisväärselt uusi võimalusi võrreldes olemasolevate mobiilsidevõrkudega. Mobiilsideoperaatorid on üksnes siis valmis kandma märkimisväärselt algkuluseid uut mobiilsidepõlvkonna tehnoloogiat toetava sagedusala kasutusõiguste omandamiseks, kui nad eeldavad, et see uus tehnoloogia pakub paremaid võimalusi, tänu millele investering tasuks end aja jooksul ära. Sellest lähtuvalt on komisjon tunnistanud, et 4G-võrkude lisafunktsioonid võrreldes eelnevate põlvkondadega kujutavad endast hüppelist muutust⁸⁰. Samamoodi on eraldiseisvatel 5G-võrkudel võrreldes eelnevate põlvkondadega ja mitteeraldiseisvate 5G-lahendustega täiendavad funktsionaalsed omadused, nagu ülilühike latentsusaeg, suur usaldusväärsus ning võimalus näha osa võrgust ette konkreetseks otstarbeks ja tagada teatav teenusekvaliteet. Need omadused võimaldavad toetada eraldiseisvate 5G-võrkudega uusi teenuseid (nt tervisekontrolli- ja hädaabiteenused, tehaseadmetee kontroll reaajas, arukad võrgud taastuvenergia haldamiseks, ühendatud ja automatiseeritud liikuvus, täpne vigade tuvastamine ja kiire sekkumine), tagades seega hüppelise muutuse võrreldes varasemate põlvkondadega ja mitte-eraldiseisvate 5G-võrkudega. Prognoositakse, et järgmise põlvkonna mobiilsidetehnoloogiad (nt 6G) tagavad tulevikus veel paremaid võimalusi.

5.2.3.3 Hüppeline muutus – tagasiühenduse võrgud

- (110) Riiklikult rahastatud tagasiühenduse võrk peab tagama hüppelise muutuse nende teenuste seisukohast, mida võrk suudab toetada. Hüppelist muutust võib tõendada see, kui uus tagasiühenduse võrk vähemalt kahekordistab olemasolevate ja kavandatud tagasiühenduse võrkude alla- ja üleslaadimiskiiruse.

5.2.3.4 Alternatiivsed poliitikavahendid

- (111) Riigiabi ei ole ainus poliitikavahend, mida liikmesriigid saavad kasutada, et edendada investeringuid elektroonilise lairibaside võrkude kasutuselevõtmisse. Liikmesriigid saavad kasutada muid olemasolevaid asjakohasemaid vahendeid, nagu mitterahalised nõudluspõhised meetmed, haldus- ja reguleerivad meetmed või turupõhised vahendid (vt II lisa). Samuti võib kavandatud abimeetme asjakohasuse hindamisel arvesse võtta 8. jaos kirjeldatud järeelhindamiste tulemusi.

---

⁷⁹ Vt ka joonealune märkus 24.

⁸⁰ Vt näiteks komisjoni 16. detsembri 2020. aasta otsus C(2020) 8939 final, juhtum SA.54684 – Saksamaa – suure läbilaskevõimega mobiilsidetaristu kasutuselevõtt Brandenburgis (ELT C 60, 19.2.2021, lk 2).

5.2.3.5 Parimad tavad: riigi reguleerivate asutuste, riiklike pädevuskeskuste ja pädevate lairibaühenduse asutuste roll

- (112) Lairibaühenduse toetamiseks mõeldud kõige sobivamate riigiabimeetmete väljatöötamisel on eriti oluline roll riigi reguleerivate asutustel. Riigi reguleerivad asutused on omandanud tehnilised teadmised ja oskusteabe tänu sellele, et valdkondliku reguleerimisega on neile antud määrav roll, ning neil on parimad võimalused toetada avaliku sektori asutusi riigiabimeetmete väljatöötamisel.
- (113) Liikmesriike kutsutakse üles konsulteerima riigi reguleerivate asutustega süstemaatiliselt riigiabimeetmete väljatöötamise teemal ja eelkõige järgmistel teemadel: sihtpiirkondade kindlaksmääramine (kaardistamine ja avalik konsultatsioon), hüppelise muutuse hindamine, hulgimüügitasandi juurdepääsutooted, tingimused ja hinnakujundus, konfliktide lahendamise mehhanismid ning eelnimetatuga seotud võimalikud vaidlused. Liikmesriike kutsutakse üles tagama riigi reguleerivate asutustele vahendid ja pädevus, mida nad selliste tugifunktsioonide täitmiseks vajavad. Kui vaja, peaksid liikmesriigid tagama sobiva õigusliku aluse riigi reguleerivate asutuste osalemiseks lairibaühenduse jaoks mõeldud riigiabiprojektides⁸¹.
- (114) Parimate tavade kohaselt ja ilma et see piiraks riigi reguleerivate asutuste pädevust vastavalt reguleerivate raamistikule, võivad riigi reguleerivad asutused anda kohalikele ametiasutustele suunised muu hulgas turuanalüüsi tegemise, hulgimüügitasandi juurdepääsutoodete määratluste ja hinnakujunduse kohta. Sellistes suunistes tuleks võtta arvesse reguleerivat raamistikku ja komisjoni esitatud soovitusi⁸².
- (115) Lisaks riigi reguleerivate asutuste kaasamisele võivad liikmesriigid konsulteerida ka riiklike konkurentsiasutustega, näiteks et saada nõu selle kohta, kuidas tagada kõigile operaatoritele võrdsed tingimused ja vältida ebaproportsionaalselt suure osa riigi vahendite eraldamist ühele operaatorile, tugevdades seeläbi tema (võimalik, et juba niigi juhtivat) turupositsiooni⁸³.
- (116) Liikmesriigid võivad luua riiklikud pädevuskeskused või pädevad lairibaühenduse asutused, kes võivad aidata ametiasutustel töötada välja asjakohaseid riigiabimeetmeid

---

⁸¹ Kui riigi reguleeriv asutus on saanud liikmesriigi õiguse kohaselt vajaliku pädevuse osalemiseks lairibaühenduse jaoks mõeldud riigiabiprojektides, peaksid liikmesriigid saatma riigi reguleerivate asutusele abimeetmete ja asjakohaste omaduste üksikasjaliku kirjelduse vähemalt kaks kuud enne riigiabist teatamist, et riigi reguleerival asutusel oleks piisavalt aega oma arvamuse esitamiseks.

⁸² See suurendaks läbipaistvust ja vähendaks kohalike ametiasutuste halduskoormust ning võib tähendada, et riigi reguleerivad asutused ei pea analüüsima iga riigiabi juhtumit eraldi.

⁸³ Vt näiteks *Avis no 12-A-02 du 17 janvier 2012 relatif à une demande d'avis de la commission de l'économie, du développement durable et de l'aménagement du territoire du Sénat concernant le cadre d'intervention des collectivités territoriales en matière de déploiement des réseaux à très haut débit* (Prantsusmaa konkurentsiameti seisukoht väga kiirete lairibavõrkude kasutuselevõtmise kohta).

ning tagada järjepidevuse nende meetmete rakendamisel, mille suhtes kohaldatakse käesolevate suuniste kohaldamisalasse kuuluvaid riigiabi eeskirju⁸⁴.

5.2.4 Abimeetme proportsionaalsus

- (117) Liikmesriigid peavad tõendama, et abi on lahendatava probleemiga proportsionaalne, näidates peamiselt, et samasugust muutust käitumises (nagu ergutava mõju korral) ei oleks võimalik saavutada väiksema abi ja vähema moonutamisega. Abi peetakse proportsionaalseks, kui selle summa piirdub minimaalselt vajalikuga ja võimalikud konkurentsimoонutused on viidud miinimumini, nagu märgitud punktides 5.2.4.1–5.2.4.7.

5.2.4.1 Konkurentsipõhine valikumenetlus

- (118) Abimeedet peetakse proportsionaalseks, kui abisumma piirdub abi saava majandustegevuse elluviimiseks minimaalselt vajalikuga.
- (119) Abisummad tuleb eraldada elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkujatele avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva konkurentsipõhise valikumenetluse alusel kooskõlas riigihankepõhimõtete⁸⁵ ja tehnoloogianeutraalsuse põhimõttega, nagu sätestatud punktis 5.2.4.2, piiramata kohaldatavate riigihanke-eeskirjade kohaldamist.
- (120) Abi loetakse proportsionaalseks ja minimaalselt vajalikuga piirduvaks, kui abi antakse piisava osalejate arvuga konkurentsipõhise valikumenetluse kaudu. Kui osalejate arv ei ole piisav, peab liikmesriik andma sõltumatule audiitorile ülesande hinnata võitnud pakkuja esitatud pakkumust (seahulgas kuluarvutusi).
- (121) Olenevalt asjaoludest võivad sobida mitmesugused menetlused. Tehniliselt keerukate projektide puhul või kui see on muul põhjusel asjakohane, võivad liikmesriigid otsustada algetada võimalike pakkujatega võistleva dialoogi, mille eesmärk on tagada kõige sobivam projektilahendus.
- (122) Liikmesriik peab tagama, et valitakse majanduslikult soodsaim lahendus. Seepärast peab liikmesriik eelnevalt kehtestama objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad kvalitatiivsed pakkumuste hindamise kriteeriumid ning määrama kindlaks iga kriteeriumi suhtelise kaalu. Neid kvalitatiivseid pakkumuste hindamise kriteeriume tuleb kaaluda, võttes arvesse taotletavat abisummat. Kui mitte samade, siis vähemalt sarnaste kvaliteeditingimuste korral tuleb abi anda pakkujale, kes taotleb väikseimat abisummat.

---

⁸⁴ Vt näiteks komisjoni 5. novembri 2008. aasta otsus K(2008) 6705, juhtum N 237/08 – Saksamaa – lairibateenuse toetamine Alam-Saksi liidumaal (C 18, 24.1.2009, lk 1), komisjoni 20. novembri 2012. aasta otsus (C(2012) 8223 final), juhtum SA.33671 (2012/N) – Ühendkuningriik – Ühendkuningriigi riiklik lairibaühenduse kava „Broadband Delivery UK“ (ELT C 16, 19.1.2013, lk 2), ja komisjoni 26. mai 2016. aasta otsus (C(2016) 3208 final), juhtum SA 40720 (2016/N) – Ühendkuningriik – kava „Broadband Delivery UK“ (ELT C 323, 2.9.2016, lk 2).

⁸⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65), ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).

- (123) Kvalitatiivsed pakkumuste hindamise kriteeriumid võivad muu hulgas hõlmata võrgu jõudlust (sealhulgas selle turvalisust), geograafilist ulatust, tehnoloogilise lähenemisviisi tulevikukindlust, pakutud lahenduse mõju konkurentsile (sealhulgas hulgimüügitasandi juurdepääsu tingimusi ja hinnakujundust)⁸⁶ ning omamise kogukulu⁸⁷.
- (124) Liikmesriike kutsutakse samuti üles kaaluma kriteeriume, mis on seotud võrgu kliima- ja keskkonnanäitajatega. Need kriteeriumid võivad hõlmata näiteks võrgu kliima- ja keskkonnamõju⁸⁸ või meetme vastavust riiklikele või ELi kliima- ja keskkonaeeskirjadele. Samuti võivad liikmesriigid kehtestada valitud pakkujale kohustuse võtta leevendusmeetmeid, kui võrk võib keskkonda kahjulikult mõjutada.
- (125) Kui abi antakse ilma konkurentsipõhise valikumenetluseta avaliku sektori asutusele, kes võtab lairibavõrgu kasutusele ja haldab seda hulgimüügitasandil⁸⁹ kas otse või asutusesisese üksuse kaudu (otseinvesteeringute mudel), peab liikmesriik samamoodi põhjendama võrgu ja tehnoloogilise lahenduse valikut⁹⁰.
- (126) Sellise avaliku sektori asutuse või asutusesisese üksuse mis tahes kontsessioon või muu volitus kolmandale isikule võrgu projekteerimiseks, ehitamiseks või käitamiseks tuleb anda avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva valikumenetluse alusel kooskõlas riigihankepõhimõtetega ja tehnoloogianeutraalsuse põhimõttega ning majanduslikult soodsaima pakkumuse meetodil, piiramata kohaldatavate riigihankeeskirjade kohaldamist.

5.2.4.2 Tehnoloogianeutraalsus

- (127) Tehnoloogianeutraalsuse põhimõtte kohaselt ei tohi riikliku sekkumise puhul eelistada ega välja jätta ühtegi konkreetset tehnoloogiat, seda nii abisaajate valimisel kui ka hulgimüügitasandi juurdepääsu pakkumisel. Kuna olemas on erinevaid lahendusi, ei tohiks hankes eelistada ühtegi konkreetset tehnoloogiat või võrguplatvormi. Pakkujatele tuleks anda võimalus pakkuda nõutavaid teenuseid, kasutades mis tahes sobivaimat tehnoloogiat või tehnoloogiate kombinatsiooni. See ei piira liikmesriikide

⁸⁶ Näiteks peaksid rohkem punkte saama sellised võrgutopoloogiad, mis võimaldavad täielikku ja tõhusat eraldamist.

⁸⁷ Omamise kogukulu võtavad arvesse näiteks äriühingud, kes soovivad investeerida kapitaliprojektidesse. Omamise kogukulu hõlmab alginvesteeringut ning kõiki otseseid ja kaudseid pikas perspektiivis tekkivaid kulusid. Alginvesteeringu kohta aru anda on lihtne, aga äriühingud soovivad enamasti analüüsida kõiki võimalikke kaudseid kulusid, mis võivad märkimisväärselt mõjutada otsust investeerida.

⁸⁸ Näiteks investeeringu energiatarbimine või olelusring, võttes arvesse põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ kriteeriume, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta taksonoomiamääruses (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik.

⁸⁹ Abisaajal võib olla lubatud osutada jaemüügiteenuseid viimase abinõuna, kui tarbija ei saa jaemüügiteenust turult. Vt komisjoni 15. novembri 2019. aasta otsus C(2019) 8069 (final), juhtum SA.54472 (2019/N) – Iirimaa – riiklik lairibaühenduse kava (ELT C 7, 10.1.2020, lk 1).

⁹⁰ Vt komisjoni 12. oktoobri 2018. aasta otsus C(2018) 6613 final, juhtum SA.49614 (2018/N) – Leedu – järgmise põlvkonna juurdepääsutaristu väljatöötamine – RAIN 3 (ELT C 424, 23.11.2018, lk 8); komisjoni 30. juuni 2016. aasta otsus C(2016) 3931 (final), juhtum SA.41647 – Itaalia – Strategia Banda Ultralarga (ELT C 258, 15.7.2016, lk 4); komisjoni 20. augusti 2019. aasta otsus C(2019) 6098 (final), juhtum SA.52224 – Austria – lairibaprojekt Kärntenis (ELT C 381, 8.11.2019, lk 7).

võimalust määrata eelnevalt kindlaks võrkude soovitud jõudlus, sealhulgas energiatõhusus, ning anda edupunkte kõige sobivamale tehnoloogilisele lahendusele või tehnoloogiliste lahenduste kombinatsioonile, tuginedes objektiivsetele, läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumitele, nagu sätestatud punktis 5.2.4.1. Riiklikult rahastatud elektroonilise side võrk peab võimaldama kõigile juurdepääsu taotlejatele juurdepääsu õiglastel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, olenemata kasutatavast tehnoloogiast.

5.2.4.3 Olemasoleva taristu kasutamine

- (128) Olemasoleva taristu taaskasutatavus on üks peamistest teguritest, mis võimaldavad piirata uue lairibavõrgu kasutuselevõtu kogukulusid ja selle kahjulikku mõju keskkonnale⁹¹.
- (129) Liikmesriigid peavad looma riikliku andmebaasi, milles on esitatud teave olemasolevate taristute kohta, mida saaks taaskasutada lairibaühenduse kasutuselevõtmiseks, ning mis sisaldab nii ärilisi kui ka avaliku sektori asutustele kuuluvaid taristuvarasid.
- (130) Liikmesriigid peavad lisama konkurentsipõhise valikumenetluse dokumentidesse kättesaadava olemasoleva taristu kohta kogu teabe, mis on tehtud kindlaks riikliku andmebaasi alusel ning mida on seejärel täiendatud või ajakohastatud kaardistamise või avaliku konsultatsiooni põhjal.
- (131) Liikmesriigid peaksid kutsuma konkurentsipõhises valikumenetluses osalevaid operaatoreid (pakkujaid) üles kasutama mis tahes kättesaadavat olemasolevat taristut, et vältida ressursside tarbetut ja pillavat dubleerimist ja vähendada seega riigi rahastuse summat. See võib hõlmata muu hulgas operaatori enda taristu kasutamist; teiste operaatorite taristu kasutamist (mis hõlmab reguleeritud tooteid⁹²); olemasoleva kommunaalteenuste taristu (sh näiteks vee- ja kanalisatsioonitorud ning asjakohane elektritaristu) kasutamist; raadiomastide taaskasutamist; avalikku taristut jne.
- (132) Iga sihtpiirkonnas taristut omav või kontrolliv operaator (hoolimata sellest, kas seda tegelikult kasutatakse), kes soovib hankes osaleda, peab:
- a) teavitama kaardistamise ja avalike konsultatsioonide käigus abi andvat asutust ja riigi reguleerivat asutust asjaomasest taristust;
  - b) võimaldama teistel operaatoritel kasutada taristut ka oma pakkumustes ning
  - c) esitama asjakohase teabe taristu kasutamise kohta (tingimused, hinnad).

⁹¹ Näited meetmete kohta, mis vähendavad võrkude kasutuselevõtukulusid ja nende mõju keskkonnale, on sätestatud lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivis (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/61/EL kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta, ELT L 155, 23.5.2014, lk 1).

⁹² Kui juurdepääsuks olemasolevale võrgule kasutatakse toodet, mis on kättesaadav regulatiivsete kohustuste tulemusel, võetakse konkurentsipõhises valikumenetluses tehtud ettepaneku hindamisel arvesse piiranguid, mis kaasnevad selle reguleeritud juurdepääsutoote kasutamisega. Üksnes pakkujad, kes ei oma ega kontrolli asjaomast olemasolevat reguleeritud võrku, võivad kasutada oma pakkumuses reguleeritud juurdepääsutoodet. Vt komisjoni 26. mai 2016. aasta otsus C(2016) 3208 (final), juhtum SA 40720 (2016/N) – Ühendkuningriik – kava „Broadband Delivery UK“ (ELT C 323, 2.9.2016, lk 2).

- (133) Põhjenduse 132 punktis c osutatud teave tuleb esitada piisavalt vara, et teistel operaatoritel oleks võimalik seda tulemuslikult oma pakkumustes arvesse võtta ja et võimaldada selgituste või puuduva teabe esitamist. Igal juhul tuleb teave esitada vähemalt kaks kuud enne konkurentsipõhises valikumenetluses pakkumuse esitamise tähtpäeva.
- (134) Liikmesriigid võivad konsulteerida riigi reguleeriva asutusega selle üle, kas tingimused ja hinnad, mille operaatorid on olemasoleva taristu kasutamiseks välja pakkunud, on asjakohased, veendumaks, et tingimused ei ole ülemäära piiravad ega takista kõnealuse taristu kasutamist.

5.2.4.4 Hulgimüügitasandi juurdepääs

- (135) Kolmandate isikute tegelik hulgimüügitasandi juurdepääs riiklikult rahastatud võrkudele on iga riigiabimeetme oluline osa. Eelkõige võimaldab hulgimüügitasandi juurdepääs kolmandatest isikutest operaatoritel konkureerida väljavalitud pakkujaga, suurendades seega valikut ja konkurentsi meetmega seotud piirkondades ning hoides samal ajal ära piirkondlike teenusemonopolide tekke. Võimaldades konkrentsil sihtpiirkonnas areneda, tagab see ühtlasi turu pikaajalise arengu selles piirkonnas. See tingimus ei sõltu eelnevast turuanalüüsist direktiivi 2018/1972 III peatüki tähenduses. Riiklikult rahastatud võrguga seotud hulgimüügitasandi juurdepääsukohustuste liik tuleks viia kooskõlla valdkondliku reguleerimise raames sätestatud juurdepääsukohustuste portfelliga. Abisaajad peaksid aga pakkuma märkimisväärse turujõuga operaatoritele suuremat hulgimüügitasandi juurdepääsutoodete valikut kui nõuavad riigi reguleerivad asutused, sest abisaaja kasutab võrgu kasutuselevõtmiseks mitte üksnes enda vahendeid, vaid ka maksumaksjate raha. Selline hulgimüügitasandi juurdepääs tuleks anda võimalikult vara enne asjaomaste teenuste osutamisega alustamist ning kui võrguoperaator kavatseb hakata osutama ka jaemüügiteenuseid, siis vähemalt kuus kuud enne jaemüügi alustamist.
- (136) Riiklikult rahastatud võrk peab pakkuma õiglastel ja mittediskrimineerivatel tingimustel juurdepääsu kõigile seda taotlevatele operaatoritele. See võib tähendada olemasoleva taristu ajakohastamist ja läbilaskevõime suurendamist, kui see on vajalik, ning piisava uue taristu kasutuselevõttu (nt kaablikanaliseerimine, mis on piisavalt suur piisava arvu võrkude ehk vähemalt kolme võrgu ja eri võrgutopoloogiatega jaoks)⁹³.

---

⁹³ See võib olenevalt sekkumise laadist hõlmata järgmist: piisava suurusega kaablikanaliseerimine, piisav arv pimekiude, postide/mastide/tornide liik ja uuendamine, tõhusa eraldamise tagamiseks mõeldud jaotuskappide liik ja suurus. Vt komisjoni 26. mai 2016. aasta otsus C(2016) 3208 (final), juhtum SA 40720 (2016/N) – Ühendkuningriik – kava „Broadband Delivery UK“ (ELT C 323, 2.9.2016, lk 2), ning komisjoni 15. novembri 2019. aasta otsus C(2019) 8069 (final), juhtum SA.54472 (2019/N) – Iirimaa – riiklik lairibaühenduse kava (ELT C 7, 10.1.2020, lk 1).

5.2.4.4.1 Hulgimüügitasandi juurdepääsutooted

5.2.4.4.1.1 Valgetes ja hallides piirkondades kasutusele võetavad püsiside juurdepääsuvõrgud

- (137) Riiklikult rahastatud võrgus tuleb tagada bitivooühendus, kohalik virtuaalne eraldatud juurdepääs (VULA⁹⁴), juurdepääs jaotuskappidele, postidele/mastidele/tornidele, kaablikanaliseerimisele ja pimekiule⁹⁵.

5.2.4.4.1.2 Mustades piirkondades kasutusele võetavad püsiside juurdepääsuvõrgud, mis võimaldavad suuremat üleslaadimiskiirust

- (138) Mustades ülikiire ühendusega piirkondades ja suurema üleslaadimiskiirusega võrkude puhul (vt punkt 5.2.3.1.4) tuleb riiklikult rahastatud võrguga tagada tõhus ja täielik füüsiline eraldamine lisaks sellele, mis on ette nähtud valgete ja hallide piirkondade puhul.

5.2.4.4.1.3 Mobiilside juurdepääsuvõrgud

- (139) Mobiilside juurdepääsuvõrkude toetamiseks mõeldud sekkumiste korral tuleb riiklikult rahastatud võrgus pakkuda⁹⁶ võimalikult laia valikut hulgimüügitasandi juurdepääsutooteid, sealhulgas juurdepääsu bitivooühendusele ja postidele/mastidele/tornidele, ning kui need kättesaadavaks muutuvad, selliseid juurdepääsutooteid, mis on vajalikud⁹⁷ 5G-võrgu ja tulevaste põlvkondade mobiilsidevõrkude uusimate funktsioonide⁹⁸ kasutamiseks. Tõhus juurdepääs võib hõlmata juurdepääsu võrgu osadele, mida pole riiklikult rahastatud, aga mis on juurdepääsu taotlejale vajalikud oma teenuste osutamiseks⁹⁹.

5.2.4.4.1.4 Tagasiühenduse võrgud

- (140) Tagasiühenduse võrkudega seotud sekkumiste korral tuleb riiklikult rahastatud võrgus tagada bitivooühendus ning juurdepääs postidele/mastidele/tornidele, kaablikanaliseerimisele ja pimekiule.
- (141) Riiklikult rahastatud võrk peab pakkuma õiglastel ja mittediskrimineerivatel tingimustel juurdepääsu kõigile seda taotlevatele operaatoritele. Kooskõlas põhjendusega 136 võib see tähendada piisava uue taristu kasutuselevõttu (näiteks

---

⁹⁴ Et VULA-toode oleks riigiabikõlblik, peab see olema saanud riigi pädeva reguleeriva asutuse eelneva heakskiidu.

⁹⁵ Traadita juurdepääsuvõrkude operaatorid peavad andma juurdepääsu oma füüsilisele taristule. See hõlmab operaatoritele mittediskrimineeriva juurdepääsu andmist mastidele/tornidele.

⁹⁶ Sealhulgas traadita juurdepääsuvõrkudele juurdepääsu taotlejatele.

⁹⁷ Tagamaks, et selline juurdepääs on võimalik anda, peab liikmesriik peab abi andmisel veenduma, et mastidel ja tornidel on piisavad mõõtmed.

⁹⁸ Näiteks rändlus, mitme operaatoriga juurdepääsuvõrk (MORAN), mitme operaatoriga tuumikvõrk (MOCN), võrkude tükeldamine.

⁹⁹ Tõhus juurdepääs tähendab, et juurdepääsu taotlejal on võimalik edastada signaale mastist/tornist sellega ühendatud tagasiühenduse võrku.

piisavalt suur kaablikanalisisatsioon, mis võimaldab võtta kasutusele piisavalt pimekiudu, et rahuldada kõigi turul tegutsevate operaatorite prognoositavaid vajadusi).

5.2.4.4.2 Hulgimüügitasandi juurdepääsu tingimused

- (142) Tõhus hulgimüügitasandi juurdepääs tuleb anda vähemalt kümneks aastaks kõigi aktiivsete toodete puhul peale VULA.
- (143) VULA-l põhinev juurdepääs tuleb anda ajavahemikuks, mis on võrdne selle passiivse taristu olemusringiga, mida VULA asendab¹⁰⁰.
- (144) Juurdepääs uuele passiivsele taristule (nagu kaablikanalisisatsioon, postid, jaotuskapid, pimekiud jne) tuleb tagada asjaomase võrguelemendi olemusringi ajaks¹⁰¹. Kui riigiabi antakse uue passiivse taristu jaoks, peab passiivne taristu olema piisavalt suur vähemalt kolme võrgu ja eri võrgutopoloogiatega jaoks¹⁰². See ei mõjuta ühtegi sarnast võimalikku reguleerivat kohustust, mille riigi reguleeriv asutus võib olla kehtestanud asjaomase turu suhtes tõhusa konkurentsi edendamiseks, ega meetmeid, mis on võetud samal ajavahemikul või pärast kümneaastase perioodi lõppu.
- (145) Liikmesriigid peavad konsulteerima riigi reguleerivate asutustega hulgimüügitasandi juurdepääsutoodete, nende tingimuste ja hinnakujunduse teemal ning riigi reguleerivaid asutusi kutsutakse üles andma suuniseid, nagu sätestatud punktis 5.2.3.5.
- (146) Samad juurdepääsutingimused peavad kehtima kogu riiklikult rahastatud võrgus, sealhulgas selle võrgu neis osades, kus on kasutatud olemasolevaid taristuid¹⁰³. Juurdepääsu andmise kohustuste täitmine tuleb tagada ka siis, kui riiklikult rahastatud võrgu omandiõigus või haldamise või käitamise tingimused muutuvad.
- (147) Enda vahendeid kasutades võivad abisaaja ja riiklikult rahastatud võrku kasutavad juurdepääsu taotlejad laiendada võrku lähipiirkondadesse. Lähipiirkondadena käsitatakse piirkondi, mis jäävad sihtpiirkonnast väljapoole. Juurdepääsu taotlejad võivad selliseid laiendamisi ellu viia hulgimüügitasandi juurdepääsu andmise tingimusele tuginedes. Kui nad ei ole abisaajaga seotud, ei kehti nende eraviisilise laiendamise suhtes piiranguid.

---

¹⁰⁰ Kuna VULA-t käsitatakse uue passiivse taristu füüsilise eraldamise asendusena, kohaldatakse samu eeskirju nagu uue passiivse taristu suhtes.

¹⁰¹ Vt komisjoni 15. novembri 2019. aasta otsus C(2019) 8069 (final), juhtum SA.54472 (2019/N) – Iirimaa – riiklik lairibaühenduse kava (ELT C 7, 10.1.2020, lk 1). Kui abisaaja otsustab uuendada või asendada passiivse taristu enne abi saava taristu olemusringi lõppu, peab abisaaja jätkama taristule juurdepääsu võimaldamist algse taristu kogu olemusringi ajal.

¹⁰² Näiteks kui ehitatakse uus kaablikanalisisatsioon, peab see mahutama vähemalt kolme eri kaablit, millest igaüks saavad kasutada mitu operaatorit. Kui olemasoleva taristu läbilaskevõime on piiratud ja selles pole võimalik tagada juurdepääsu vähemalt kolmele eri kaablile, peab riiklikult rahastatud võrgu operaator tegema juurdepääsu taotlejatele kättesaadavaks vähemalt 50 % olemasolevast läbilaskevõimest, tuginedes põhimõttele „kes ees, see mees“.

¹⁰³ Näiteks hulgimüügitasandi juurdepääsu kasutamist kolmandate isikute poolt ei saa piirata üksnes lairiba ja teenuste osutamisega.

- (148) Kui liikmesriik korraldab avaliku konsultatsiooni, et uurida olemasolevate või kavandatavate võrkude kohta sihtpiirkonnas (vt punkt 5.2.2.3), peab ta märkima, et hilisemas etapis on lubatud eraviisiline laiendamine, välja arvatud juhul, kui lähipiirkonna huvitatud isikud on sellisele laiendamisele avaliku konsultatsiooni ajal vastu.
- (149) Kui huvitatud isikud tõendavad kaardistamise ja avaliku konsultatsiooni käigus, et kavandatud laiendamine hõlmab lähipiirkonda, kus on juba olemas vähemalt kaks eraldi võrku, millega pakutakse riiklikult rahastatud võrgu omaga võrreldavat kiirust, või et lähipiirkonnas on olemas vähemalt üks võrreldav võrk, mida hakati käitama vähem kui viis aastat enne riiklikult rahastatud võrku, võib eraviisilise laiendamise sellisesse lähipiirkonda ellu viia alles kaks aastat pärast riiklikult rahastatud võrgu käitamise alustamist¹⁰⁴.
- (150) Erandina punktist 5.2.4.4.1 võivad liikmesriigid teatud juhtudel kindlaks määrata, et teatavaid selliseid juurdepääsutooteid, mis suurendaksid ebaproportsionaalselt investeerimiskulusid, kuid millest ei oleks märkimisväärset kasu konkurentsi suurendamisel, võib pakkuda üksnes juhul, kui on olemas juurdepääsu taotleja põhjendatud nõudlus. Selline erand on võimalik teha järgmistel tingimustel:
- a) asjaomane piirkond on väikese asustustihedusega piirkond, kus lairibateenuste kättesaadavus on piiratud või kus abisaajad on väikesed kohalikud ettevõtjad¹⁰⁵;
  - b) juurdepääsu pole võimalik põhjendatud nõudluse alusel piirata tiheda asustusega piirkondades, kus võib eeldada taristukonkurentsi teket; riiklikult rahastatud võrk peaks sellistes piirkondades võimaldama kõiki juurdepääsutoodete liike;
  - c) liikmesriigid peavad tõendama kulude ebaproportsionaalset suurenemist iga asjaomase juurdepääsutoote puhul, esitades üksikasjalikud ja objektiivsed kuluarvutused;
  - d) nõudlust peetakse põhjendatuks juhul, kui i) juurdepääsu taotleja esitab sidusa äriplaani, mis õigustab toote arendamist riiklikult rahastatud võrgus, ja ii) samas geograafilises piirkonnas ei paku ükski muu operaator juba ühtki võrreldavat juurdepääsutoodet hinnaga, mis on samaväärse hinnaga tihedamini asustatud piirkondades¹⁰⁶;

---

¹⁰⁴ Need reeglid kehtivad ka riiklikult rahastatud tagasiühenduse võrku ühendatuse suhtes või sellise riiklikult rahastatud mobiilsidevõrgu suhtes, mida hakatakse hiljem kasutama traadita juurdepääsuvõrgu jaoks piirkondades, kus on juba püsivõrk.

¹⁰⁵ Vt näiteks komisjoni 19. oktoobri 2011. aasta otsus K(2011) 7285 (lõplik), juhtum N 330/2010 – Prantsusmaa – *Programme national «Très Haut Débit» – Volet B* (ELT C 364, 14.12.2011, lk 2), ning komisjoni 20. novembri 2012. aasta otsus C(2012) 8223 (final), juhtum SA 33671 (2012/N) – Ühendkuningriik – Ühendkuningriigi riiklik lairibaühenduse kava „Broadband Delivery UK“ (ELT C 16, 19.1.2013, lk 2).

¹⁰⁶ Komisjon võib kiita proportsionaalsusanalüüsi käigus heaks muidki tingimusi, võttes arvesse juhtumi eripärasid ja üldist tasakaalustatuse kriteeriumi. Vt näiteks komisjoni 19. oktoobri 2011. aasta otsus K(2011) 7285 (lõplik), juhtum N 330/2010 – Prantsusmaa – *Programme national «Très Haut Débit» – Volet B* (ELT C 364, 14.12.2011, lk 2), ning komisjoni 20. novembri 2012. aasta otsus C(2012) 8223 (final),

- e) Kui juurdepääsutaotlus vastab punktides (150)a)–(150)d) loetletud nõuetele, kannab juurdepääsu andmise lisakulu abisaaja¹⁰⁷.

5.2.4.4.3 Hulgimüügitasandi juurdepääsu hinnakujundus

- (151) Hulgimüügitasandi juurdepääsutoodete hindade määramisel peavad liikmesriigid tagama, et iga toote hulgimüügitasandi juurdepääsuhind põhineb ühel järgmistest võrdlusalustest ja hinnakujunduspõhimõtetest:
- a) keskmised avaldatud hulgimüügihinnad, mis on tavapärased liikmesriigi või liidu võrreldavates, konkurentsivõimelisemates piirkondades, või
  - b) kui sellised avaldatud hinnad puuduvad, siis reguleeritud hinnad, mille on asjaomaste turgude ja teenuste puhul juba määranud või heaks kiitnud riigi reguleeriv asutus, või
  - c) kui sellised avaldatud või reguleeritud hinnad puuduvad, siis kulupõhine lähenemisviis või vastavalt sektorit reguleerivale õigusraamistikule kehtestatud meetodika.
- (152) Ilma et see piiraks reguleeriva raamistiku kohast riigi reguleeriva asutuse pädevust, tuleks riigi reguleeriva asutusega konsulteerida hulgimüügitasandi juurdepääsutoodete ja hulgimüügitasandi juurdepääsu tingimuste, sealhulgas hindade ja asjaomaste vaidluste teemal, nagu sätestatud punktis 5.2.3.5.
- (153) Liikmesriigid peavad märkima hulgimüügitasandi juurdepääsutooted, tingimused ja hinnad hankedokumentides ning avaldama selle teabe ülevaatlikul riigiabi veebisaidil riigi või piirkonna tasandil. Üldsusel peaks olema juurdepääs sellele veebisaidile ilma igasuguste piiranguteta, sealhulgas eelneva kasutajaks registreerumiseta.

5.2.4.5 Tagastamine

- (154) Sageli määratakse püsi- ja mobiilsidevõrkude kasutuselevõtmist toetavate meetmete jaoks antav abisumma kindlaks eelnevalt, et katta eeldatav rahastamispuudujääk projekti olemusringi jooksul.

---

juhtum SA 33671 (2012/N) – Ühendkuningriik – Ühendkuningriigi riiklik lairibaühenduse kava „Broadband Delivery UK“ (ELT C 16, 19.1.2013, lk 2). Kui tingimused on täidetud, võidakse juurdepääs anda ajavahemiku jooksul, mis on konkreetsel turul tavapärane. Vaidluse korral peaks abi andev asutus küsima nõu riigi reguleerivalt asutuselt või muult pädevalt riigiasutuselt.

¹⁰⁷ Selliste juurdepääsukulude katmiseks ei või anda täiendavat abi.

- (155) Kuna sellisel juhul iseloomustab tulevast kulude ja tulude arengut üldiselt teatav ebakindlus, peaksid liikmesriigid jälgima hoolikalt lairibaprojekti rakendamist kogu projekti kestuse ajal ning nägema ette tagastamismehhanismi, mis võimaldab võtta nõuetekohaselt arvesse teavet, mida abisaaja riigiabi taotlede algses äriplaanis arvesse ei võtnud. Tegurid, mis võivad mõjutada projekti kasumlikkust ning mida võib olla keeruline või isegi võimatu eelnevalt piisava täpsusega kindlaks määrata, on näiteks i) võrgu kasutuselevõtmise tegelikud kulud; ii) põhiteenustelt teenitav tegelik tulu; iii) tegelik kasutamismäär ning iv) muudelt kui põhiteenustelt teenitav tegelik tulu¹⁰⁸.
- (156) Liikmesriigid peavad rakendama tagastamismehhanismi vähemalt projekti kestuse jooksul, kui projekti jaoks antud abisumma ületab 5 miljonit eurot, ning kehtestama selle kohta eelnevalt läbipaistvad ja selged eeskirjad (sealhulgas konkurentsipõhise valikumenetluse dokumentides).
- (157) Tagastamismehhanism pole vajalik, kui projekt viiakse ellu otseinvesteeringute mudeli alusel (vt III lisa), mille puhul avaliku sektori asutus ehitab riigile kuuluva üksnes hulgimüügivõrgu ning käitab seda ainueesmärgiga anda õiglane ja mittediskrimineeriv juurdepääs kõigile operaatoritele¹⁰⁹.
- (158) Kuna mitmesugustel teguritel võib olla abisaaja äriplaanile positiivne või negatiivne mõju, tuleks tagastamismehhanismi väljatöötamisel võtta arvesse kaht järgmist eesmärki ja tagada nende vaheline tasakaal: i) see peaks võimaldama liikmesriigil nõuda sisse summad, mis ületavad mõistlikku kasumit¹¹⁰; ii) see ei tohiks ohustada operaatorite stiimuleid hankes osalemiseks¹¹¹ ja kulutõhususe saavutamiseks (tõhususe suurendamiseks) võrgu kasutuselevõtmisel. Et saavutada nende kahe eesmärgi sobiv tasakaal, peaksid liikmesriigid kehtestama tootmise tõhususe suurenemisega seotud stimuleerivad kriteeriumid¹¹².

---

¹⁰⁸ Näiteks võib tagastamismehhanism aidata nõuda sisse kasumi, mis on suurem kui põhjendatult prognoositud, näiteks järgmise tõttu: i) prognoositust suurem lairibatoode kasutamine, millega kaasneb lisakasum ja väiksem investeeringute puudujääk, ning ii) muudest kui lairibatoodest saadav prognoositust suurem tulu, millega kaasneb lisakasum ja väiksem investeeringute puudujääk (nt tulu uutest hulgimüügitasandi juurdepääsutoodetest). Vt komisjoni 26. mai 2016. aasta otsus C(2016) 3208 (final), juhtum SA 40720 (2016/N) – Ühendkuningriik – kava „Broadband Delivery UK“ (ELT C 323, 2.9.2016, lk 2).

¹⁰⁹ Tagastamismehhanism võib olla sobilik ka teatavate riigi omandi mudelite korral, mille puhul mehhanism võib põhineda nende tulude nüüdispuhasväärtuse järelevõrdlusel, mida abisaaja on lepingu lõpuks projektist tegelikult saanud vastavalt projekti raamatupidamisele ning mida abisaaja oleks saanud vastavalt lepingusse lisatud projektimudeli tuluprognoosidele. Vt näiteks komisjoni 26. mai 2016. aasta otsus C(2016) 3208 (final), juhtum SA 40720 (2016/N) – Ühendkuningriik – kava „Broadband Delivery UK“ (ELT C 323, 2.9.2016, lk 2).

¹¹⁰ Mõistliku kasumina tuleks käsitada kapitali tasuvuse määra, mida vajaks keskmine ettevõtja, võttes arvesse lairibasektoriile omast riskitaset ja osutatavate teenuste liiki. Vajalik kapitali tasuvuse määr määratakse tavaliselt kapitali kaalutud keskmise hinna alusel.

¹¹¹ Hankes osalemine sõltub eeldatavast kasumist ja kahjumist. Kahjum võib tekkida näiteks siis, kui operaator on suhtunud lairibateenuste osutamisest saadavasse eeldatavasse tulusse liiga optimistlikult või kui tekivad ootamatud kulud. Kuna abi andev asutus ei hüvita ootamatuid kahjusid, võib tulevase kasumi suhtes kohaldatav range tagastamismehhanism suurendada investori üldist riski ja vähendada huvi hankes osalemise vastu.

¹¹² Tõhususe suurenemine ei tohi halvendada pakutava teenuse kvaliteeti.

- (159) Stiimulsumma peab moodustama maksimaalselt 30 % mõistlikust kasumist. Liikmesriigid ei tohiks sisse nõuda lisakasumit, mis on sellest piirmäärast väiksem (st mõistlikku kasumit, millele on liidetud stiimulsumma¹¹³). Kasum, mis ületab 30 % piirmäära, tuleb jagada abisaaja ja liikmesriigi vahel, tuginedes konkurentsipõhise valikumenetluse tulemuse põhjal leitud abi osakaalule¹¹⁴.
- (160) Tagastamismehhanismides tuleb arvesse võtta ka kasumit, mis on saadud riiklikult rahastatud võrguga seotud muudest tehingutest. Näiteks kui äriühing on asutatud konkreetset riiklikult rahastatud võrgu ehitamiseks ja/või käitamiseks, siis juhul, kui selle äriühingu olemasolev aktsionär müüb kõik või osa oma aktsiatest äriühingus seitsme aasta jooksul alates võrgu valmimisest või kümne aasta jooksul alates hankelepingu sõlmimisest, peab liikmesriik nõudma sisse mis tahes summa, mille võrra müügitulu ületab hinda, millega olemasolev aktsionär saavutaks mõistliku kasumi¹¹⁵.
- (161) Igal juhul tuleb tagasinõutavad summad liikmesriigile tagastada. Liikmesriigid võivad otsustada reinvesteerida tagastatud summad võrgu laiendamisse samadel tingimustel nagu algse riigiabi meetme puhul (näiteks et rahastada uusi projekte heakskiidetud riigiabikava alusel).

5.2.4.6 Raamatupidamisarvestuse eraldamine

- (162) Tagamaks, et abi jääb proportsionaalseks ja et sellega ei kaasne ülekompanseerimist ega sellise tegevuse ristsubsideerimist, mille jaoks abi ei antud, peab abisaaja tagama, et võrgu ehitamiseks ja käitamiseks kasutatavate vahendite ning muude tema käsutuses olevate rahaliste vahendite raamatupidamisarvestust peetakse eraldi.

5.2.4.7 Abi läbipaistvus

- (163) Liikmesriigid peavad täitma 7. jaos sätestatud nõudeid.

5.2.5 Negatiivne mõju konkurentsile ja kaubandusele

- (164) Püsi- ja mobiilsidevõrkude kasutuselevõtmiseks antaval abil võib olla negatiivne mõju turumoonutuste ja liikmesriikidevahelise kaubanduse mõjutamise seisukohast.
- (165) Komisjon hindab konkurentsimoontonutuse olulisust ja mõju kaubandusele mõju kaudu konkurentidele. Kui konkurendid näevad, et nende investeeringu kasumlikkus abi andmise tagajärjel väheneb, võivad nad otsustada vähendada tulevikus oma investeeringuid, lahkuda üldse turult või otsustada uuele turule või uude geograafilisse

¹¹³ Kui mõistlik kasum on 10 %, oleks stiimulsumma 3 %. Liikmesriigid ei nõua sisse kasumit, mis ei ületa 13 %.

¹¹⁴ Näiteks kui tegelik kasum on 20 % ja mõistlik kasum on 10 %, on stiimulsumma 3 %. Abi osakaal on 70 %: liikmesriigid ei nõua sisse kasumit, mis ei ületa 13 %. Kasumist, mis jääb 13 % ja 20 % vahele, saab 70 % liikmesriik ja 30 % lairibainvestor.

¹¹⁵ Eeldame näiteks, et aktsionärile kuulub 20 % sellise subsideeritud äriühingu osalusest, mille mõistlik kasum (vastavalt joonealusele märkusele 114) on 10 %. 10 % diskontomäära kasutava äriühingu nüüdispuhasväärtus on X. Kui aktsionär müüb oma osaluse hinnaga Y, nõuab liikmesriik aktsionärit sisse summa vastavalt valemile $Y - 20 \% * X$.

piirkonda mitte siseneda¹¹⁶. Riigi toetus võib ühtlasi innustada kohalikke teenuseosutajaid kasutama riiklikult rahastatud võrgu pakutavaid teenuseid, mitte muid turul pakutavaid lahendusi. Peale selle, kui abisaaja on tõenäoliselt ettevõtja, kellel on juba turgu valitsev seisund või kellel on võimalus see tänu riiklikule investeeringule saavutada, võib abimeede nõrgendada konkurentide avaldatavat konkurentsivõimet. Isegi juhul, kui individuaalsel tasandil võib moonutusi pidada piiratuks, võivad abikavad kumulatiivselt tekitada olulisi moonutusi.

5.2.6 *Abi positiivse mõju ning konkurentsile ja kaubandusele avalduva negatiivse mõju võrdlemine*

- (166) Komisjon võrdleb kavandatud abimeetme positiivset mõju toetatavale majandustegevusele ning selle kindlakstehtud negatiivset mõju konkurentsile ja kaubandustingimustele. Et abi oleks siseturuga kokkusobiv, peab abimeetme positiivne mõju kaaluma üles selle negatiivse mõju.
- (167) Esiteks hindab komisjon abimeetme positiivset mõju toetatavale majandustegevusele, sealhulgas sellega antavat panust digitaalspoliitika eesmärkide saavutamisse. Liikmesriik peab vastupidise stsenaariumi analüüsi põhjal tõendama, et meetmel on positiivne mõju võrreldes sellega, mis oleks juhtunud siis, kui abi ei oleks antud. Nagu märgitud punktis 5.2.1, võib positiivne mõju hõlmata selliste soovitud eesmärkide saavutamist nagu uue võrgu kasutuselevõtmine, millega tagatakse suurema läbilaskevõime ja kiiruse pakkumine turul, madalamad hinnad ja parem valik tarbijatele, parem kvaliteet ja innovatsioon. See tagaks ka lõppkasutajatele parema juurdepääsu internetiressurssidele ja tõenäoliselt stimuleeriks koos tarbijate parema kaitsega piirkonnas nõudluse kasvu. See aitab kaasa digitaalse ühtse turu saavutamisele ja on kasulik liidu majandusele tervikuna.
- (168) Kui see on asjakohane, võib komisjon ühtlasi võtta arvesse seda, kas abi avaldab muud positiivset mõju, näiteks parandab võrguoperatsioonide energiatõhusust. Kui selline muu positiivne mõju on kooskõlas liidu poliitikas (näiteks Euroopa rohelises kokkuleppes) sätestatuga, siis võib järeldada, et sellisel liidu poliitikale vastaval abil on laiem positiivne mõju.
- (169) Teiseks hindab komisjon, kas mis tahes negatiivne mõju piirdub minimaalselt vajalikuga. Liikmesriigid peavad tõendama, et negatiivne mõju piirdub minimaalselt vajalikuga. Nad peaksid võtma arvesse abimeetme vajalikkust, asjakohasust ja proportsionaalsust (punktid 5.2.2–5.2.4) ning näiteks projektide ulatuslikkust, individuaalseid ja kumulatiivseid abisummasid, eeldatavaid abisaajaid (näiteks kas abisaajal on märkimisväärne turujõud) ning sihtpiirkondade omadusi (näiteks asjaomases piirkonnas olemasolevate töhusate võrkude või sinna tõenäoliselt kavandatavate võrkude arv). Selleks et võimaldada komisjonil hinnata tõenäolist negatiivset mõju, kutsutakse liikmesriike üles esitama neile kättesaadavate mõjuhindamiste ning sarnaste varasemate kavade järelhindamiste tulemused.
- (170) Komisjon loeb abimeetme siseturuga kokkusobivaks üksnes juhul, kui positiivne mõju kaalub üles negatiivse mõju konkurentsile ja kaubandusele. Kui kavandatud abimeetmega ei kõrvaldata selgelt kindlaks määratud turutõrget asjakohasel ja

---

¹¹⁶ Seda liiki mõju kohta võib kasutada mõistet „väljatõrjumine“.

proportsionaalsel viisil, kaalub konkurentsile avaldub negatiivne moonutav mõju enamasti üles meetme positiivse mõju. Seetõttu teeb komisjon tõenäoliselt järelduse, et kavandatud abimeede ei ole siseturuga kokkusobiv.

6 KASUTUSELEVÕTMIST EDENDAVATE MEETMETE KOKKUSOBIVUSE HINDAMINE

- (171) Kuigi elektroonilise side võrgu kättesaadavus on internetiühenduse teenuste kasutamise eeltingimus, ei pruugi sellest mõnel juhul piisata tagamaks, et rahuldatakse lõppkasutajate vajadused, millele on osutatud eelkõige punktides (52) ja (63), ning et kasu kogu ühiskonnale realiseerub.
- (172) Takistus võib olla lõppkasutajate vähene valmidus hakata internetiühenduse teenuseid kasutama. Sellisel vähesel valmidusel võib olla mitu põhjust, sealhulgas elektroonilise side teenuste maksumuse majanduslik mõju lõppkasutajatele üldiselt või teatavatele eelkõige haavatavas olukorras lõppkasutajate rühmadele ning ebatäpne arusaam sellest, millist kasu lairibateenuste kasutamine toob.
- (173) Kasutuselevõtmist edendavad meetmed, nagu vautšerid, võivad olla kasulikud, et kõrvaldada konkreetne turutõrge seoses kättesaadavate elektroonilise side teenuste kasutuselevõttuga. Laialdane ja taskukohane juurdepääs ühendusele tingib positiivse välismõju, sest see võib kiirendada majanduskasvu ja innovatsiooni kõikides majandussektorites. Kui taskukohast juurdepääsu sobivatele elektroonilise side teenustele pole võimalik tagada näiteks kõrgete jaemüügihindade tõttu, võib riigiabi aidata sellist turutõrget kõrvaldada. Sellisel juhul võib riigiabiga kaasneda positiivne mõju ja üldist tõhusust saab suurendada.
- (174) Vautšerikavade eesmärk on suurendada kasutuselevõtmist (lepingute sõlmimist) või mõnel juhul innustada lõppkasutajaid püsi- või mobiilsidevõrgu juurdepääsuteenuste kasutamist jätkama.
- (175) Kavad on mõeldud lõppkasutajate kulude vähendamiseks (näiteks et vähendada sisseseadmiskulusid või kasutustasu teatud ajavahemikul). Neid saab kasutada uute püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste lepingute sõlmimiseks või olemasolevate uuendamiseks.
- (176) Vautšerid ei kujuta endast abi lõppkasutajatele (sh üksiktarbijatele), kui viimased ei tegele aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluva majandustegevusega. Vautšerid võivad kujutada endast abi lõppkasutajatele, kui viimased tegelevad aluslepingu artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluva majandustegevusega. Enamikul juhtudel võib see aga olla vähese tähtsusega abi, võttes arvesse vautšerite väikest väärtust.
- (177) Euroopa Liidu Kohtu olemasolev kohtupraktika kinnitab, et kui lõppkasutajatele (nagu üksiktarbijad), kes ei tegele majandustegevusega, antakse eelis, võib see ühtlasi kujutada endast teatavatele muudele ettevõtjatele antud eelist ning riigiabi aluslepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses¹¹⁷. Sellised muud ettevõtjad võivad olla elektroonilise side operaatorid või muud ettevõtjad, kes vautšereid koguvad.

---

¹¹⁷ Kohtuotsus, Üldkohus, 4. märts 2009, Itaalia vs. komisjon, T-424/05, ECLI:EU:T:2009:367, punkt 108; kohtuotsus, Euroopa Kohus, 28. juuli 2011, Mediaset vs. komisjon, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, punkt 81.

- (178) Vautšerid võivad anda eelise lõppkasutajatele teenuseid osutavatele elektroonilise side operaatoritele (ja mõnel juhul võrguoperaatoritele), kes saavad olemasoleva elektroonilise side võrgu abil hakata pakkuma teenuseid rohkematele lõppkasutajatele, tugevdades seeläbi oma turupositsiooni¹¹⁸. Elektroonilise side teenuste osutajaid ja operaatoreid käsitatakse ettevõtjatena ning nende suhtes kohaldatakse riigiabi kontrolli, kui nende saadav eelis ületab vähese tähtsusega abi taset.

6.1 Sotsiaalvautšerid

- (179) Sotsiaalvautšerite eesmärk on toetada teatud üksiktarbijaid püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste hankimisel või nende kasutamisega jätkamisel. Neid võib pidada aluslepingu artikli 107 lõike 2 punkti a kohaselt siseturuga kokkusobivaks kui „üksiktarbijatele antav[at] sotsiaalabi, kui sellist abi antakse ilma asjassepuutuvate toodete päritolul põhineva diskrimineerimiseta“¹¹⁹.
- (180) Et need vautšerid oleksid aluslepingu artikli 107 lõike 2 punkti a kohaselt siseturuga kokkusobivad, peavad need olema sotsiaalset laadi ja reserveeritud konkreetsetele üksiktarbijate rühmadele (ettevõtjad ei vasta nende saamise nõuetele), kelle rahaline olukord õigustab abi maksmist sotsiaalsetel põhjustel (näiteks väikese sissetulekuga perekonnad, üliõpilased, õpilased jne), näiteks et anda neile võimalus püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste leping sõlmida või seda jätkata, et osaleda veebiõppes, teha kaugtööd jne.
- (181) Liikmesriigi õigusnormides võib sätestada mitmesuguseid rakendamisviise. Näiteks võivad vautšerikava puhul olla ette nähtud otse lõppkasutajatele või otse lõppkasutajate valitud teenuseosutajale tehtavad maksed.
- (182) Abikõlblikud kulud võivad olla kuutasu, tavapärased¹²⁰ sisseseadmiskulud ja lõppkasutajatele vajalik telekommunikatsioonivõrgu lõppseade (modem/ruuter) internetiühenduse saamiseks.
- (183) Vautšereid tuleb kasutada üksnes uute püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste lepingute sõlmimiseks või olemasolevate jätkamiseks. Vautšereid ei tohi anda üleminekuks samasugust teenusekvaliteeti pakkuvate teenuseosutajate juurde, et vähendada selliste vautšerite sotsiaalse eesmärgiga vastuolus oleva oportunistliku käitumise riski. Vautšereid ei tohi kasutada püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste olemasolevate lepingute täiendamiseks, välja arvatud juhul, kui on võimalik selgelt tõendada, et olemasolevate lepingute alusel pakutav jõudlus ei võimalda rahuldada lõppkasutajate minimaalseid mõistlikke vajadusi.

---

¹¹⁸ Ilma et see piiraks riigiabi eeskirjade alusel selliste meetmete hindamist, mis on riigi tasandil võetud elektroonilist sidet käsitlevas liidu reguleerivas raamistikus sätestatud universaalteenuse osutamise kohustuste rakendamise käigus (Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (uuesti sõnastatud) (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36)).

¹¹⁹ Vt komisjoni 4. detsembri 2020. aasta otsus C(2020) 8441 (final), juhtum SA.57357 (2020/N) – Kreeka – õpilastele mõeldud lairibavautšerite kava (ELT C 41, 5.2.2021, lk 4).

¹²⁰ Tavapärased kulud on kulud, mida kannavad kõik lõppkasutajad, olenemata nende konkreetsest olukorrast.

- (184) Nõue vältida toodete päritolul põhinevat diskrimineerimist täidetakse tehnoloogianeutraalsuse põhimõtte järgimisega. Lõppkasutajatel peab olema võimalik kasutada vautšerit abikõlblike püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste hankimiseks ükskõik millisel teenuseosutajalt, kes on võimeline neid osutama, olenemata teenuse osutamiseks kasutatavast tehnoloogiast. Meede peab tagama kõigi võimalike teenuseosutajate võrdse kohtlemise ning pakkuma lõpptarbijatele võimalikult laia valikut tarnijaid. Seepärast peavad liikmesriigid looma abikõlblike teenuseosutajate veebipõhise registri või rakendama võrdväärset alternatiivset meetodit, millega tagatakse meetme avatus, läbipaistvus ja mittediskrimineeriv laad. Lõppkasutajatel peab olema võimalik veebipõhise registriga tutvuda, et olla teadlik kõigist operaatoritest, kes on võimelised abikõlblikke teenuseid osutama. Kõigil teenuseosutajatel, kes on võimelised osutama abikõlblikke püsivõrgu sideteenuseid või mobiilsideteenuseid, peab olema võimalus taotleda enda kandmist veebipõhisesse registrisse, tuginedes objektiivsetele ja läbipaistvatele kriteeriumidele (näiteks suutlikkus täita abikõlblike püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste osutamise miinimumnõudeid). Veebipõhises registris võidakse esitada lõppkasutajate abistamiseks ka lisateavet, näiteks eri operaatorite osutatavate teenuste liikide kohta.
- (185) Sotsiaalvautšerite kavade kehtivus peab piirduma mõistliku ajaga, mis ei ületa kolme aastat.
- (186) Liikmesriigid võivad rakendada täiendavaid kaitsemeetmeid, et vältida konkurentsi moonutamist ning vautšerite võimalikku kuritarvitamist lõppkasutajate ja elektroonilise side operaatorite hulgas. Täiendavad kaitsemeetmed võivad olla vajalikud tagamaks, et vautšereid ei kasutata püsi- ja mobiilsidevõrkude internetiühenduse teenuste hankimiseks juhul, kui sama kodumajapidamise muul liikmel on juba leping, mis tagab piisava teenuse.
- (187) Lisaks peavad liikmesriigid täitma 7. jaos sätestatud nõudeid läbipaistvuse, aruandluse ja järelevalve kohta.

6.2 Ühendamisvautšerid

- (188) Ühendamisvautšerid võivad olla mõeldud laiematele lõppkasutajate rühmadele (näiteks vautšerid kõigile kodanikele või teatud ettevõtjatele, nagu VKEd), et edendada püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste kasutuselevõttu, mis aitab kaasa teatud majandustegevuse arengule. Selliseid meetmeid võib pidada siseturuga kokkusobivaks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel.
- (189) Komisjon loeb selliseid meetmeid kokkusobivaks, kui need aitavad kaasa teatud majandustegevuse arengule (esimene tingimus), mõjutamata põhjendamatult kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega (teine tingimus).

6.2.1 Esimene tingimus

- (190) Komisjon leiab, et vautšerikavad, mis soodustavad tõhusalt püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste kasutuselevõttu, võivad aidata kaasa mitmesuguste majandustegevuste arengule, parandades ühenduvust ja juurdepääsu internetiühenduse teenustele.

- (191) Et vautšeritel oleks ergutav mõju, peavad need katma üksnes kuni 50 % abikõlblikest kuludest. Abikõlblikud kulud võivad olla kuutasu, tavapärase sisseseadmiskulud ja lõppkasutajatele vajalik telekommunikatsioonivõrgu lõppseade (modem/ruuter) internetiühenduse saamiseks. Kulud, mis on seotud hoonejuhtmestikuga ja teatud piiratud kasutuselevõtuga lõppkasutaja eravalduses või lõppkasutaja eravalduse lähedal asuvas riigi valduses, võivad samuti olla abikõlblikud, kui need on teenuse osutamiseks vajalikud ja toetavad seda.
- (192) Liikmesriigi õigusnormides võib sätestada mitmesuguseid rakendamisviise. Näiteks võivad vautšerikava puhul olla sätestatud otse lõppkasutajatele või otse lõppkasutajate valitud teenuseosutajale tehtavad maksed.
- (193) Kui riigiabi meetode, sellega seotud tingimused (sh selle rahastamismeetod, kui see meetod on riigiabi meetme lahutamatu osa) või sellega rahastatav tegevus kujutab endast liidu õiguse sätte või üldpõhimõtete rikkumist, ei saa abi kuulutada siseturuga kokkusobivaks¹²¹.

6.2.2 Teine tingimus

- (194) Riigiabi peaks olema suunatud olukordadele, kus abi võib kaasa tuua olulise paranemise, mida turg üksi ei suuda tagada, see tähendab olukordadele, kus kasutuselevõtmise seisukohast esineb turutõrge. Näiteks kui püsi- ja mobiilsidevõrgu elektroonilise side teenuste kasutuselevõtmiseks mõeldud riigiabi pole suunatud kasutuselevõtmise seisukohast esineva turutõrke kõrvaldamisele (näiteks kui vautšereid kuritarvitatakse kasutuselevõtmise toetamiseks, mitte nõudluse suurendamiseks) või kui see pole kooskõlas tehnoloogianeutraalsuse põhimõttega, ei oleks vautšerite vormis abi asjakohane poliitikavahend ning meetde võib muuta investeerimistingimusi ja tekitada moonutusi, mis kahjustavad asjaomaste turgude tõhusat toimimist. Sellistel juhtudel võib vautšerite vormis abi põhjendamatult mõjutada kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega; ühendamisvautšeritega seotud abimeedet ei saa pidada siseturuga kokkusobivaks.
- (195) Vautšerid võivad olla vajalikud, et toetada uue teenuselepingu sõlmimist või olemasoleva uuendamist. Vautšereid võib kasutada olemasoleva püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste lepingu uuendamiseks üksnes juhul, kui see ei moonuta põhjendamatult konkurentsi jae- ega hulgimüügitasandil.
- (196) Komisjon leiab, et tehnoloogianeutraalsed ühendamisvautšerid on ühtlasi proportsionaalsed, sest need võimaldavad lõppkasutajatel hankida teenuseid parima hinna ja kvaliteedi suhtega kõigilt teenuseosutajatelt, kes on võimelised neid pakkuma, olenemata teenuse osutamiseks kasutatavast tehnoloogiast. Samuti võivad sellised meetmed piirata abist tingitud negatiivset mõju konkurentidele, kui need tagavad kõigi võimalike teenuseosutajate võrdse kohtlemise ning võimalikult laia tarnijate valiku lõpptarbijatele. Seepärast peavad liikmesriigid looma abikõlblike teenuseosutajate veebipõhise registri või rakendama võrdväärset alternatiivset meetodit, millega tagatakse meetme avatus, läbipaistvus ja mittediskrimineeriv laad. Lõppkasutajatel peab olema võimalik sellise teabega tutvuda, et olla teadlik kõigist operaatoritest, kes on võimelised abikõlblikke teenuseid osutama. Kõigil teenuseosutajatel, kes suudavad

---

¹²¹ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. september 2020, Austria vs. komisjon, C–594/18 P, EU:C:2020:742, punkt 44.

osutada abikõlblikke teenuseid, peab olema võimalus taotleda veebipõhisesse registrisse kandmist või liikmesriigi valitud alternatiivse meetodi kasutamist, tuginedes objektiivsetele kriteeriumidele (näiteks suutlikkus täita abikõlblike püsivõrgu sideteenuste või mobiilsideteenuste osutamise miinimumnõudeid). Veebipõhises registris (või valitud alternatiivse meetodi puhul) võidakse esitada lõppkasutajate abistamiseks ka lisateavet, näiteks eri operaatorite osutatavate teenuste liikide kohta.

- (197) Ühendamisvautšerid peavad olema lõppkasutajatele kättesaadavad üksnes piirkondades, kus on juba vähemalt üks võrk,¹²² millega on võimalik osutada abikõlblikke teenuseid; seda tuleb kontrollida kaardistamise või avaliku konsultatsiooni abil. Kaardistamise ja avaliku konsultatsiooni käigus tuleb käsitleda vautšerikava kestust ning need tuleb ellu viia punktide 5.2.2.4.1 ja 5.2.2.4.2 kohaselt. Avalikul konsultatsioonil tuleb kutsuda huvitatud isikuid üles esitama märkusi meetme põhiomaduste kohta, mitte üksnes võrkude olemasolu kohta sihtpiirkondades.
- (198) Liikmesriigid peavad piirama riski, et vautšerikavad võivad põhjendamatult konkurentsi moonutada. Et abi oleks siseturuga kokkusobiv, peavad liikmesriigid hindama turgu, et teha kindlaks piirkonna abikõlblikud teenuseosutajad ja koguda teavet nende turuosa arvutamiseks. Turu hindamise eesmärk peab olema teha kindlaks, kas vautšerikava võib anda mõnele teenuseosutajale teistega võrreldes ebaproportsionaalse eelise, tekitades seeläbi potentsiaalse (kohalikku) turgu valitseva seisundi. Samuti peab turu hindamise eesmärk olema teha kindlaks tegelik vajadus vautšerikava rakendamise järele, võrreldes sekkumispiirkonna (või -piirkondade) olukorda liikmesriigi või liidu teiste piirkondade olukorraga. Peale selle võib hinnata kasutuselevõtu suundumusi lõppkasutajate hulgas, et teha järeldus vautšerikava rakendamise võimaluse kohta.
- (199) Selleks et vautšerikava saaks kohaldada operaatori suhtes, kes on vertikaalselt integreeritud ja kelle turuosa jaemüügiturul on üle 25 %, peab see teenuseosutaja vastaval hulgimüügitasandi juurdepääsaturul pakkuma elektroonilise side teenuse osutajatele avatud, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel tingimustel vähemalt üht hulgimüügitasandi juurdepääsutoodet, millega on võimalik tagada, et juurdepääsu taotleja suudab töökindlalt pakkuda abikõlblikke teenuseid. Hulgimüügitasandi juurdepääsuhind tuleb kindlaks määrata vastavalt punktile 5.2.4.4.3.
- (200) Leitakse, et ühendamisvautšerite kavadel on piiratud negatiivne mõju konkrentsile, kui nende kestus piirdub mõistliku ajaga, mis ei ületa kaht aastat.
- (201) Lisaks peavad liikmesriigid täitma 7. jaos sätestatud nõudeid läbipaistvuse, aruandluse ja järelevalve kohta.

---

¹²² Võrgu suhtes kohaldatav abimeede võib hõlmata vautšerimeedet tulevase võrgu kasutuselevõtmise suurendamiseks.

7 LÄBIPAISTVUS, ARUANDLUS, JÄRELEVALVE

7.1 Läbipaistvus

- (202) Liikmesriigid peavad avaldama komisjoni läbipaistvusmoodulis¹²³ või ülevaatlikul riigiabi veebisaidil riiklikul või piirkondlikul tasandil järgmise teabe:
- a) abikava või üksikabi heakskiitmise otsuse ja selle rakendussätete täistekst või link sellele;
  - b) teave iga 100 000 eurot ületava üksikabi kohta kooskõlas IV lisaga.
- (203) Punktis (202)b) osutatud teave tuleb avaldada kuue kuu jooksul alates abi andmise kuupäevast või maksusoodustuste vormis antava abi puhul ühe aasta jooksul alates maksudeklaratsiooni esitamise tähtpäevast¹²⁴.
- (204) Liikmesriigid peavad looma ülevaatliku riigiabi veebisaidi, nagu on osutatud punktis (202), ning neil tuleb esitada teave sellisel viisil, et sellele oleks lihtne juurde pääseda. Ebaseadusliku, kuid hiljem siseturuga kokkusobivaks tunnistatud abi puhul peavad liikmesriigid selle teabe avaldama kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil komisjon tegi otsuse, millega abi tunnistati siseturuga kokkusobivaks.
- (205) Aluslepingu kohaste riigiabi eeskirjade täitmise tagamise võimaldamiseks tuleb teavet hoida kättesaadavana vähemalt kümme aastat alates abi andmise kuupäevast. Teave tuleb avaldada omandiõigusega (näiteks CSV- või XML-vormingus) tabeli vormis, mis võimaldab tõhusalt andmeid otsida, neist väljavõtteid teha, neid alla laadida ja neid hõlpsalt internetis avaldada. Üldsusel peab olema juurdepääs sellele veebisaidile ilma igasuguste piiranguteta, sealhulgas eelneva kasutajaks registreerumiseta.
- (206) Komisjon avaldab punktis (202) osutatud riikliku või piirkondliku riigiabi veebisaidi lingi oma veebisaidil.

7.2 Aruandlus

- (207) Kooskõlas nõukogu määrusega (EL) 2015/1589¹²⁵ ja komisjoni määrusega (EÜ) nr 794/2004¹²⁶ peavad liikmesriigid esitama komisjonile aastaaruanded iga abimeetme kohta, mis on käesolevate suuniste alusel heaks kiidetud.
- (208) Lisaks punktis (207) osutatud aastaaruannetele peavad liikmesriigid esitama komisjonile iga kahe aasta tagant aruande, mis sisaldab V lisa kohast põhiteavet

---

¹²³ „Riigiabi läbipaistvusmooduli avalik otsing“, mis on kättesaadav järgmisel veebisaidil: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=en>.

¹²⁴ Kui puudub ametlik nõue esitada igal aastal deklaratsioon, loetakse abi andmise kuupäevaks kodeerimise eesmärgil selle aasta 31. detsember, mille jaoks abi anti.

¹²⁵ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9).

¹²⁶ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1).

käesolevate suuniste alusel heakskiidetud abimeetmete kohta. Otsuse vastuvõtmisel vastavalt käesolevatele suunistele võib komisjon nõuda lisateabe esitamist abimeetme kohta.

7.3 Järelevalve

- (209) Liikmesriigid peavad säilitama üksikasjalikud andmed kõikide abimeetmete kohta. Need andmed peavad sisaldama kogu teavet, mis võimaldab teha kindlaks, kas kõik käesolevates suunistes sätestatud kokkusobivuse tingimused on täidetud. Liikmesriigid peavad kõnealuseid andmeid säilitama kümme aastat alates abi andmise kuupäevast ning esitama need nõudmise korral komisjonile.

8 JÄRELHINDAMISE KAVA

- (210) Konkurentsi- ja kaubandusmoonutuste piiramise edasiseks tagamiseks võib komisjon nõuda teatud kavade ajalist piiramist (tavaliselt neli aastat või vähem) ja nende järelhindamist, selleks et kontrollida järgmist: i) kas eeldused ja tingimused, mille alusel langetati siseturuga kokkusobivuse otsus, on täidetud; ii) abimeetme tulemuslikkus võrreldes eelnevalt kindlaks määratud eesmärkidega; iii) abimeetme mõju turgudele ja konkurentsile ning liidu huvidega vastuolus oleva põhjendamatu moonutava mõju puudumine abikava kehtimise ajal¹²⁷.
- (211) Järelhindamist võidakse nõuda suure eelarve või uudsete omadustega abikavade puhul või kui on ette näha olulisi muutusi turul, tehnoloogias või õigusraamistikus. Igal juhul tuleb alates käesolevate suuniste avaldamisest hinnata neid kavasid, mille puhul riigiabi eelarve või arvestuslik kulu on suurem kui 150 miljonit eurot aastas või 750 miljonit eurot kava kogukestuse jooksul, st asjaomase kava ja sellele eelnenud, sarnast eesmärki ja geograafilist piirkonda hõlmanud kava kestuse jooksul. Võttes arvesse hindamise eesmärgi ja selleks et vältida liikmesriikide ebaproportsionaalset koormamist, nõutakse alates käesolevate suuniste avaldamisest ainult nende abikavade järelhindamist, mille kogukestus ületab kolme aastat.
- (212) Järelhindamise nõudest võib loobuda abikavade puhul, mis vahetult järgnevad sarnast eesmärki ja geograafilist piirkonda hõlmavale kavale, mida on hinnatud, mille kohta on esitatud komisjoni heakskiidetud hindamiskavale vastav lõplik hindamisaruanne ning mille kohta ei ole tehtud mingeid negatiivseid järeldusi. Kavad, mille lõplik hindamisaruanne ei vasta heakskiidetud hindamiskavale, tuleb viivitamata peatada, kui komisjon seda nõuab.
- (213) Hindamise eesmärk peaks olema kontrollida, kas täidetud on kava siseturuga kokkusobivuse aluseks olevad eeldused ja tingimused, eelkõige abimeetme vajalikkus ja tõhusus, võttes arvesse selle üld- ja erieesmärgi. Samuti tuleks selle raames hinnata kava mõju konkurentsile ja kaubandusele.
- (214) Abikavade puhul, mille suhtes kohaldatakse punktis (211) osutatud hindamisnõuet, peavad liikmesriigid esitama hindamiskava projekti, mis moodustab lahutamatu osa komisjoni hinnangust kavale, järgmiselt:

---

¹²⁷ Vt näiteks komisjoni 20. novembri 2012. aasta otsus C(2012) 8223 (final), juhtum SA.33671 (2012/N) – Ühendkuningriik – Ühendkuningriigi riiklik lairibaühenduse kava „Broadband Delivery UK“ (ELT C 16, 19.1.2013, lk 2).

- a) koos abikavaga, kui kava riigiabi eelarve on suurem kui 150 miljonit eurot mis tahes aastal või 750 miljonit eurot kogu selle kestuse jooksul;
  - b) 30 tööpäeva jooksul pärast mis tahes olulist muudatust, millega suurendatakse kava eelarvet rohkem kui 150 miljoni euronis mis tahes aastal või rohkem kui 750 miljoni euronis kava kogu kestuse jooksul;
  - c) 30 tööpäeva jooksul pärast mis tahes aasta kohta 150 miljonit eurot ületavate kava kulutuste kandmist ametlikesse raamatupidamisaruannetesse.
- (215) Hindamiskava projekt peab olema kooskõlas komisjoni esitatud ühiste metoodiliste põhimõtetega¹²⁸. Liikmesriigid peavad komisjoni heakskiidetud hindamiskava avaldama.
- (216) Järelhindamise peab hindamiskava alusel tegema abi andvast asutusest sõltumatu ekspert. Iga hindamise kohta tuleb koostada vähemalt üks vahearuanne ja üks lõplik hindamisaruanne. Liikmesriigid peavad avaldama mõlemad aruanded.
- (217) Lõplik hindamisaruanne tuleb esitada komisjonile aegsasti, et hinnata abikava võimalikku pikendamist, ja hiljemalt üheksa kuud enne abikava lõppemist. Seda ajavahemikku võib lühendada kavade puhul, mille hindamisnõue tekib nende viimasel kahel rakendamisaastal. Iga hindamise täpne ulatus ja korraldus määratakse kindlaks abikava heaks kiitvas otsuses. Kõigist järgnevatest sarnase eesmärgiga abimeetmetest teavitamisel tuleb kirjeldada, kuidas on hindamise tulemusi arvesse võetud.

9 LÕPPSÄTTED

- (218) Käesolevaid suuniseid kohaldatakse alates järgmisest päevast pärast nende avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
- (219) Komisjon kohaldab käesolevaid suuniseid kõikide teatatud abimeetmete suhtes pärast seda, kui suunised on *Euroopa Liidu Teatajas* avaldatud, isegi kui projektidest on teatatud enne kõnealust kuupäeva.
- (220) Kooskõlas komisjoni teatisega, mis käsitleb ebaseadusliku riigiabi hindamise suhtes kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramist,¹²⁹ kohaldab komisjon ebaseadusliku abi suhtes abi andmise hetkel kehtivaid eeskirju. Seega kohaldab ta käesolevaid suuniseid ebaseadusliku abi suhtes, mis on antud pärast suuniste avaldamise kuupäeva.
- (221) Komisjon teeb liikmesriikidele ettepaneku võtta aluslepingu artikli 108 lõike 1 alusel järgmised asjakohased meetmed:
- a) liikmesriigid peavad vajaduse korral muutma oma olemasolevaid abikavasid, et viia need kooskõlla käesolevate suuniste punkti 7.1 sätetega 12 kuu jooksul pärast suuniste avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*;

¹²⁸ Komisjoni 28. mai 2014. aasta talituste töödokument „Riigiabi hindamise ühine metoodika“, Brüssel, SWD(2014) 179 (final), või mis tahes järgnevad vastavasisulised dokumendid.

¹²⁹ ELT C 119, 22.5.2002, lk 22.

- b) liikmesriike kutsutakse üles väljendama oma selget ja tingimusteta nõusolekut punktis a esitatud asjakohaste meetmetega (sealhulgas muudatustega) kahe kuu jooksul alates käesolevate suuniste avaldamisest *Euroopa Liidu Teatajas*. Vastuse puudumise korral eeldab komisjon, et liikmesriik ei ole kavandatud meetmetega nõus.